

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Vladislav Halaj

**Problematika imigrace v programech ČSSD
a ODS**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Vladislav Halaj**

Vedoucí práce: **PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2018**

Bibliografický záznam

HALAJ, Vladislav. *Problematika imigrace v programech ČSSD a ODS*. Praha, 2017. 55 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Abstrakt

Tato bakalářská práce má za cíl se věnovat problematice imigrace v kontextu dvou ideově odlišných politických stran, které mají v Parlamentu České republiky stále zastoupení již od roku 1993, tj. ČSSD a ODS. Zkoumání se zaměřuje na období od roku 2012, kdy v programech ani mediích nebyl tématu migrace přisuzován větší význam a celý výzkum bude postupně veden až do roku 2016. Celá problematika bude studována optikou obou mainstreamových stran. Důraz bude kladen na zjišťování toho, jak se strany k tématu imigrace stavěly v průběhu daného časového úseku a zda se snažily o využití protiimigračních nálad tím, že do svých programů zařazovaly body, týkající se odporu k imigraci. Budu zkoumat, jakým způsobem se migrační politika obou stran vyvíjela v průběhu celého období. Politické strany patří k jednomu z nejdůležitějších aktérů politického procesu, proto si budu všimnout i toho, jakou důležitost těmto tématům strany přikládaly a do jaké míry se díky němu snažily získat publicitu. Výsledkem práce by měl být ucelený pohled na migrační politiku zmiňovaných politických stran a její vývoj v průběhu doby.

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to examine problematics of immigration in context of two ideologically different political parties which have had permanent representation in the Parliament of Czech Republic since 1993 – ČSSD and ODS. The analysis starts with the year 2012 when neither media nor political agendas did assign any importance to this topic. The whole examination will end with year 2016. An issue will be considered through views of both mainstream parties: how they approach topic in bounded time interval and if they tried to exploit anti-immigration moods in society by embracing dislike of immigration in their schemes. Besides, in my thesis I will be dealing with how both parties are approaching problem of immigration, what solutions are offering and how big portion of their agenda this issue takes. I will examine ways questions about migration evolved during the whole period and how terrorist attacks affected these changes in connection with the migration crisis. In view of the fact that politician parties belongs to one of the major players in political process, my thesis will investigate how big importance was attributed to this subject by both ODS and ČSSD. The outcome of this thesis should be comprehensive view on migration policy of both examined political parties and its development over a period of time.

Klíčová slova

nelegální migrace, migrant, uprchlík, politické strany, xenofobie, národnostní menšina.

Keywords

illegal, migration, migrant, refugee, political parties, xenophobia, national minority.

Rozsah práce: 68 401 znaku s mezerami

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 24. 12. 2017

Vladislav Halaj

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce PhDr. Miloši Brunclíkovi, Ph.D. za podnětné rady a poznámky při zpracování této bakalářské práce.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce

Univerzita Karlova

Fakulta sociálních věd

Institut politologických studií

Katedra politologie

Projekt závěrečné diplomové práce

Příjmení, jméno: Halaj Vladislav

Studijní Obor: Politologie a mezinárodní vztahy (Bc.)

Typ práce: bakalářská práce

Ak. rok podání: 2015 / 2016

Předpokládaný termín dokončení: LS 2017

Název práce: Problematika imigrace v programech ČSSD a ODS

Vedoucí práce: PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Semestr zadání: letní

Zdůvodnění výběru práce:

V současné době patří fenomén migrace k jednomu z nejdiskutovanějších témat v celé Evropě a Česká republika není v tomto ohledu žádnou výjimkou. V roce 2015 začalo na evropský kontinent směřovat velký počet imigrantů z Blízkého a Středního východu a v důsledku rostoucího počtu příchozích migrantů z těchto oblastí způsobily v Evropské unii mezinárodní politickou krizi. Téma imigrace bylo vždy součástí agend většiny politických stran, jednalo se však vždy o téma mimo oblast hlavních zájmu- vše se pomalu začalo měnit po první vlně lidí migrujících do Evropy, kdy se migrace stala jednou z nejprobíranějších a nejpálčivějších témat současnosti. Veřejnost vždy vnímala tuto problematiku velmi citlivě, proto reakce na události související s migrační krizí, na sebe nenechali dlouho čekat. Ve společnosti začal tento problém velmi silně rezonovat a v této souvislosti se postupně proměňovala i nálada. Lidé se postupem doby začali čím dál více vymezovat vůči tolerantní migrační politice. Česká společnost se pomalu rozdělovala na dva názorové tábory- obyvatele, kteří začali projevovat solidárnost s přistěhovalci a na obyvatele, kteří nesouhlasí s přijímáním uprchlíků. V tomto směru se museli přizpůsobit i politické strany, které na vznikající problematiku začali bez výjimek reagovat a začleňovat migraci do svých agend. Především se museli názorově vyhranit velké mainstreamové strany, které se touto tématikou, po celou dobu své existence, nikdy důkladněji nezabývali.

Předpokládaný cíl:

Ve své bakalářské práci „Problematika migrace v programech ČSSD a ODS“ mám za cíl zkoumat přístupy dvou mainstreamových politických stran k migraci v období 2012-2016. V první části se pokusím rozvést pojmy migrace, imigrant, uprchlík, integrační politika a různé formy migrace, v druhé části poté provedu srovnání migrační problematiky u obou velkých mainstreamových stran pomocí rozboru volebních programů, tiskových prohlášení a stranických sjezdů. V práci se zaměřím na jejich přistěhovaleckou strategii, a jakým způsobem je jimi imigrační otázka a problematika prezentována. Mým cílem bude postupná komparace postojů těchto dvou českých politických stran k migrační problematice v průběhu času a zhodnotím jejich odlišnosti a podobnosti v této otázce.

Metodologie práce:

V úvodu práce budou představeny a definovány základní pojmy související s migrací. Pojmy jako např. imigrant, uprchlík, integrační politika a formy migrace pomohou k lepšímu porozumění rozebíraného tématu. Před samotným zkoumáním ještě popíší poslední vývoj v obou mainstreamových stranách a nastíním jejich základní ideové myšlenky. V hlavní části se bude studium zabývat především komparací volebních programů ČSSD a ODS. Volební programy ovšem nebudou jediným zdrojem, ze kterého bude práce čerpat, zohledněny budou také tisková prohlášení či stranické sjezdy a s použitím komparace zhodnotím jejich odlišnosti a podobnosti ve zkoumané otázce.

Základní charakteristika tématu:

Ve své bakalářské práci se budu věnovat problematice imigrace v kontextu dvou ideově odlišných politických stran, které měly v Parlamentu České republiky stále zastoupení od roku 1993, tj. ČSSD a ODS. Svoji analýzu začnu rokem 2012, kdy v programech a mediích nebylo tomuto tématu přikládán větší význam a celé zkoumání povedu až do současnosti, tzv. do roku 2016. Problematiku budu studovat úhlem pohledu obou mainstreamových stran: jak se k tématu imigrace vyjadřují v daném časovém úseku a zda se snaží využít proti-přistěhovaleckých nálad tím, že do svého programu dávají odpor proti migraci. Mimo jiné se v práci budu zabývat také tím, jak se k celému problému tyto dvě politické strany staví, jaké varianty řešení navrhnou, nebo jak velkou část svého programu celému problému věnují. Budu také zkoumat, jakým způsobem se zmíněné otázky vyvíjeli v průběhu celého období. Politické strany patří k jednomu z nejdůležitějších aktérů politického procesu, proto si budu všimnout i toho, jakou důležitost těmto tématům strany přikládají a do jaké míry se díky němu snaží zviditelnit. Výsledkem práce by měl být ucelený pohled na migrační politiku zmiňovaných politických stran a její vývoj v průběhu doby.

Předpokládaná struktura práce:

1. Úvod
2. Vymezení základního pojmů
 - Migrace, Imigrant, Uprchlík, Formy migrace
3. EU
- 4.1 Krajské a senátní volby 2012 a volby do PSP 2013
 - ČSSD, ODS
- 4.2 Prezidentské volby 2013 a volby do zastupitelstev obcí 2014
 - ČSSD, ODS
- 4.3 Krajské a senátní volby 2016
 - ČSSD, ODS
5. Závěr
6. Summary
7. Seznam použité literatury a příloh (grafy, tabulky)

Základní literatura:

BARŠA, P. a BARŠOVÁ, A. (2006) Česká republika jako přistěhovalecká země. Policy Paper. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

DRBOHLAV, D. (2010). Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Praha: Sociologické nakladatelství.

HONUSKOVÁ, V., SCHEU H. CH. a FLÍDROVÁ E. (2016) Ochrana mořské hranice států Evropské unie v kontextu principu nenavracení. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta

JANÁČKOVÁ, S; SKOPEČEK, J.; SLANÝ, M. (2016). Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?. Praha: Institut Václava Klause.

KLAUS, V. (2015). Stručný manuál k pochopení současné migrační krize. Velké Přílepy: Olympia.

PALÁT, M. (2015). Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy. Ostrava: Key Publishing.

SCHEU, H. Ch.; ČÁSTEK M. (2010). Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie. Praha: Vysoká škola finanční a správní.

ŠAFROVÁ, J. (2010) Studie EMN o asistovaných dobrovolných návratech: programy a strategie České republiky podporující asistovaný návrat a reintegraci do třetích zemí. Praha: Ministerstvo vnitra ČR.

ŠTICA, P. (2014). Etika a migrace: vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky. Ostrava: Moravapress.

VYMĚTAL, Š. a ŠÍCHOVÁ A. (2015) Uprchlíci ze Sýrie: kulturní a psychosociální aspekty. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR

ÚVOD	2
1. MEZINÁRODNÍ MIGRACE	5
1.1. Vymezení základních pojmů.....	5
1.1.1 Migrace	5
1.1.2. Cizinec	5
1.1.3. Uprchlík	6
1.1.4. Integrační politika	6
1.2. Formy migrace	6
1.3. Nelegální migrace.....	8
1.4. Hlavní důvody migrace.....	9
1.4.1. Ekonomická migrace	9
1.4.2. Vojenský konflikt.....	9
1.4.3. Environmentální faktory	10
2. KVÓTY EU A VOLBY DO EP 2014	11
2.1. ČSSD	15
2.2. ODS.....	18
3. PROBLEMATIKA MIGRACE V PROGRAMECH ODS A ČSSD	20
3.1. Krajské a senátní volby 2012 a předčasné volby do Poslanecké sněmovny 2013	20
3.1.1. ČSSD	22
3.1.2. ODS.....	22
3.2. Prezidentské volby 2013 a komunální volby do zastupitelstev obcí 2014.....	24
3.2.1. ČSSD	25
3.2.2. ODS.....	26
3.3. Krajské a senátní volby 2016.....	27
3.3.1. ČSSD	27
3.3.2. ODS.....	30
ZÁVĚR	33
SUMMARY	36
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	37
SEZNAM PŘÍLOH	42
PŘÍLOHY	42

Úvod

Migrace je fenomén, který již od dávné minulosti doprovází lidstvo a pomáhá mu ve formování nových společností. Díky migraci byla postupně osídlena většina obyvatelných částí světa. V moderním pojetí světa, ve kterém existují státy s pevně stanovenými hranicemi, se pak dá o migraci hovořit v souvislosti s překročením těchto hranic, kdy důvody bývají nespokojenost obyvatel s ekonomikou, náboženstvím, nebo politickou situací v jejich domovské zemi.

Postupem času se povaha migrace proměňovala a i v současné době se nahlížení na ní západními společnostmi změnilo. Nárůst nových kulturně odlišných imigrantů působí na dnešní moderní evropskou společnost značně zneklidňujícím dojmem, který ještě umocňují četné teroristické útoky v Evropě. Představovalo-li doposud přistěhovalectví maximálně kulturní či sociální hrozbu, v souvislosti s danými událostmi pak v imigraci spatřují Evropané i hrozbu bezpečnosti.

V současnosti je problém přistěhovalectví nejaktuálnějším tématem mnoha evropských zemí a Česká republika není v tomto ohledu výjimkou, přestože má, na rozdíl od rozvinutějších evropských států, výrazně menší podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel. Imigrace do Evropy se příčinou velkého nárůstu imigrantů, pocházejících převážně ze severu Afriky a Blízkého východu, kteří se do Evropy přepravují přes Středozemní moře, stala velmi významným tématem i většiny politických stran v západním světě. U většiny politických subjektů v České republice nezůstala tato skutečnost bez povšimnutí. Ty pak začaly postupně upozorňovat na probíhající transformaci České republiky z původně tradiční tranzitní země na zemi imigrační.

Veřejnost vždy vnímala tuto problematiku velmi citlivě, proto reakce na události související s migrační krizí na sebe nenechaly dlouho čekat. Ve společnosti začal tento problém velmi silně rezonovat a v této souvislosti se postupně proměňovala i nálada. Lidé se postupem doby začali čím dál více vymezovat vůči tolerantní migrační politice. Česká společnost se pozvolna rozdělovala na dva názorově odlišné tábory. První skupina obyvatel projevovala solidárnost s přistěhovalci, ta druhá pak s přijímáním uprchlíků nesouhlasila. V tomto směru se musely přizpůsobit i politické strany, které na vznikající problematiku začaly bez výjimek reagovat a začleňovat migraci do svých agend. Politické strany jsou hlavním aktérem politického procesu, proto je velmi důležité sledovat, jakým způsobem

přístupují k takto důležitým otázkám. Hlavním cílem práce je pak zhodnotit, do jaké míry se obě strany ve svém přístupu k migrační krizi shodují a ve kterých bodech se názory stran naopak rozcházejí a také, jak velký prostor obě strany problematice migrace ve svých volebních programech věnovaly.

Úvodní kapitola bude věnována teoretickému pohledu na migraci. Kromě definování základních pojmů, které se v problematice migrace vyskytují, se zaměřím na popis základních forem migrace, se kterými se v současné době lze potkat, a na shrnutí klíčových jevů, které stojí za vznikem migrace. V hlavním textu práce se pak bude skrze volební programy studovat postupné vnímání migrační krize u obou politických stran. Práce bude doplněna o grafy, jejichž cílem bude ilustrovat některé důležité statistické údaje spojené s probíhající migrační krizí.

Bakalářská práce zachycuje přístup dvou mainstreamových politických stran, zastoupených v Poslanecké sněmovně České republiky, k této problematice. Konkrétně se zaměřím na poslanecké kluby České strany sociálně demokratické a Občanské demokratické strany. Tyto strany byly vybrány proto, že jsou ideově odlišné, kdy ČSSD představuje levicový proud, zatímco ODS je typická pravicová strana. Obě zkoumané strany mají přitom srovnatelný počet členů a v průběhu existence samostatné České republiky vždy patřily k nejdůležitějším politickým aktérům. ČSSD i ODS mají oproti menším politickým stranám dlouhou tradici, během které se postupně vyprofilovaly. Z těchto důvodů představují obě zmíněné strany vhodné subjekty, jejichž postoj k migrační krizi bude má práce zkoumat.

Práce se věnuje období mezi lety 2012 a 2016, do kterého lze zasadit průběh migrační krize na evropském kontinentu. Od roku 2012 byl zaznamenán zvýšený počet případů migrace z blízkého východu přes Středozevní moře. Tento počet se v průběhu dalších let zvyšoval, až v roce 2015 dosáhl svého vrcholu. Během tohoto období proběhly v České republice dvoje krajské a senátní volby, volby do Poslanecké sněmovny, volby do Evropského parlamentu, prezidentské volby a komunální volby do zastupitelstev obcí. Význam těchto voleb pro tuto práci spočívá v tom, že lze s jejich pomocí zachytit vývoj postojů politických stran k problematice migrace. Tyto postoje byly zachyceny v jejich předvolebních politických agendách a tiskových prohlášeních.

Jednou z nejviditelnější událostí související s problematikou migrační krize bylo schvalování povinných kvót, které svým charakterem vyvolalo ve společnosti a mezi politickými stranami ohromný zájem. Celý proces vzbudil širokou diskuzi jak

odborné, tak i laické veřejnosti. Kapitola se vedle věnování kvótám, které vychází z návrhů Evropské komise a Evropského parlamentu na řešení migrační krize, prezentovaných na oficiálních stránkách obou institucí, také věnuje volbám do Evropského parlamentu v roce 2014. V rámci této kapitoly bylo srovnáno hlasování europoslanců z ODS a ČSSD o přijetí návrhu na relokaci imigrantů.

Hlavní text práce je rozdělen na tři části, kde jsou podle časové posloupnosti seřazeny veškeré uskutečněné volby v České republice. Volby jsou vhodné na propagaci myšlenek jednotlivých politických stran a volební programy z nich vycházející představují pro tuto práci nejrelevantnější zdroj. Konkrétně tedy budu zkoumat přístup k problematice migrace stran, a jaká řešení jsou stranami navrhována. Výstupem by pak mělo být zachycení změn jednotlivých přístupů ve zkoumaném období. Hlavními zdroji, ze kterých bude práce čerpat, jsou všechny předvolební programy stran ODS a ČSSD z let 2012 a 2016.

1. Mezinárodní migrace

1.1. Vymezení základních pojmů

1.1.1 Migrace

Fenomén migrace patří v současné době k těm vůbec nejaktuálnějším tématům. Pojem mezinárodní migrace lze jednoduše definovat jako dlouhodobý či krátkodobý proces přemístění jednotlivců nebo skupin lidí přes státní hranici. K základním charakteristikám takového přesunu patří opuštění předcházejícího místa pobytu, překročení mezinárodně uznávaných hranic a časové období, po které migrant v cizím státu zůstal. Mezinárodním migrantem je pak podle OSN označována osoba, která odešla ze své domovské země na více než jeden rok.¹

1.1.2. Cizinec

Definice pojmu „cizinec“ se často v jednotlivých zemích liší, nicméně doporučení OSN specifikuje, že mezi cizince v dané zemi jsou zahrnuty všechny osoby, které mají v zemi místo obvyklého pobytu a zároveň mají státní příslušnost jiné země. Dle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky se pod pojmem cizinec rozumí každá fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, ale současně pobývá na území ČR. Od vstupu do EU došlo k rozlišnému vnímání cizinců podle výchozí země, ze které cizinec pochází. Do první kategorie řadíme občany EU, kteří jsou z hlediska vstupu a pobytu před občany z tzv. třetích zemí právně zvýhodňováni. Do druhé kategorie se pak řadí lidé pocházející mimo EU (obyvatelé ze třetích zemí). V této kategorii jsou zahrnuti lidé pobývajících v ČR buď krátkodobě do 90 dnů, na základě krátkodobých víz, nebo nad 90 dnů s povolením k dlouhodobému, či k trvalému pobytu. Patří sem i cizinci bez vízové povinnosti s platným azylem.² Lze odlišovat i třetí kategorii, kam řadíme cizince pobývajících v ČR v rámci dočasné ochrany nebo nelegálně pobývajících cizince na území země.

¹ ŠTICA, Petr. *Migrace a státní suverenita: oprávnění a hranice přistěhovalecké politiky z pohledu křesťanské sociální etiky*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 9788087378755. s. 9-10

² Zákon o pobytu cizinců na území České republiky (zákon č. 326/1999 Sb.)

1.1.3. Uprchlík

Mezinárodní Úmluva OSN o právním postavení uprchlíků, která bývá též nazývána Ženevskou konvencí, patří k velmi důležitým pramenům. Uprchlíkem je uznána každá osoba, která musí kvůli nedodržování lidských práv opustit svou domovinu. Mezi nejčastější příčiny patří rasové pronásledování, náboženské a národnostní důvody. Příčinou bývá často také příslušnost k určité společenské vrstvě nebo zastávání určitých politických názorů. Všechny zúčastněné země jsou povinné poskytnout pomoc všem lidem se statutem uprchlíka a zároveň jim zajistit ochranu s možností azylového řízení.³

1.1.4. Integrační politika

Integrační politikou se rozumí proces, jehož hlavním cílem je podpora začleňování imigrantů do hostitelských zemí. Tento integrační proces se snaží přistěhovalcům pomoci se všemi potřebami, které z jejich nedávného příchodu vyplývají- neznalost jazyka, hodnot, reálií a základních institucí hostitelské společnosti. Pokud již stát rozhodl o přijetí imigranta, ať už byla příčina jeho odchodu z vlasti jakákoliv, je v jeho vlastním zájmu, aby se nově příchozí osoba co nejrychleji a bezproblémově adaptovala na nové prostředí a stala se tak součástí stávající společnosti. Ve většině států je však přijímací proces, který předchází samotné integraci, nastavený tak, aby už na svém začátku vybíral jedince s dobrým integračním potenciálem, mezi něž lze zahrnout lidi mladé, vzdělané, nebo znalé řeči hostitelské země.⁴

1.2. Formy migrace

Migrace má spousty podob, podle kterých by mohla být členěna. Za nejzákladnější je nicméně považováno dělení migrace na vnitrostátní a mezinárodní, kdy se v prvním případě jedná o migraci uvnitř dané země, a ve druhém pak dochází k překročení hranic jiného státu. Další členění je podle délky setrvání daného migranta v hostitelské zemi. Podle tohoto dělení rozlišujeme migraci krátkodobou (3 až 12

³ ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM (2004). *Úmluva o právním postavení uprchlíků*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://old.opu.cz/cz/article/53>

⁴ BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 8021038756. s. 10-11

měsíců), dlouhodobou (více než 12 měsíců) a trvalou, která vzniká procesem přetvoření z migrace dočasné.

Velmi důležité je i odlišení migrace dobrovolné od migrace nucené. Zde dochází k rozdělení na příčiny, které samotnou migraci vyvolaly. V případě nucené migrace se jedná o vnější faktory, které migrant nemůže sám ovlivnit- válečný konflikt, politická situace, porušování lidských práv nebo též přírodní katastrofy. Naopak tomu je u migrace dobrovolné, kdy se migrant rozhodne odejít na základě vlastního rozhodnutí. V tomto případě se nejčastěji jedná o migraci za účelem vylepšení životních podmínek, studia, nebo spojení rodiny.⁵

Mezi důležité kritérium, které ovlivňuje průběh a podobu migrace, patří množství migrantů, kteří míří do cílové země. V tomto bodě dochází k odlišení migrace individuální od migrace masové. V prvním případě se jedná o jedince, kteří migrují bez příslušnosti k jakékoliv skupině. Taková migrace bývá v průběhu doby stabilní a pro hostitelskou zemi nepředstavuje větší problém. Důležitým rysem takového migrování je individuální rozhodování jedince, který má konkrétní představy o migraci a cílové lokalitě. Díky tomu má migrace ve většině případů legální charakter a nepředstavuje pro státy zátěž. Druhým případem je migrace masová. Jak už název napovídá, jde se o větší množství migrantů, kteří přicházejí z jednoho či více podobných regionů. Jedná se často o špatně organizovanou, nelegální migraci. Největší úskalí však pro hostitelské země představuje velký počet migrantů v krátkém časovém úseku, a ve většině případu nejsou země schopny tento nápor zvládat jak organizačně, tak i ekonomicky.

Nepochybně má migrace významný vliv na hostitelskou zemi, která se musí o imigranty na svém území ať už dočasně, nebo dlouhodobě, starat. V těchto případech pak rozlišujeme migraci v rámci stejné civilizace, kdy přistěhovalci jsou s cílovou zemí jak kulturně, tak ve společenských hodnotách a vzorcích chování velmi blízcí. Migrace napříč jednotlivými kulturami má za následek to, že imigrant přichází do země s odlišnými představami o otázkách náboženství, řízení státu, nebo norem

⁵ UHEREK, Zdeněk, Zuzana KORECKÁ a Tereza POJAROVÁ. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008. ISBN 9788087112120.

chování. Tato rozdílnost pak může hrát velmi významnou roli při samotné integraci cizince a jeho zapojení do běžného života.⁶

V souvislosti s migrační krizí se setkáváme s rozdělením na migraci legální a nelegální. Označením legální migrace se rozumí jev, kdy je veškerý pohyb cizince v souladu se všemi platnými právními předpisy daného státu. Druhým případem je migrace nelegální, při které jsou naopak podmínky potřebné ke vstupu do země porušeny. Hovoříme-li o nelegální migraci ve spojitosti s migrační krizí, myslíme tím nekontrolovatelné překračování hranic, bez náležité kontroly a koordinace ze strany cílové země.

1.3. Nelegální migrace

Mezi jednu z největších hrozeb současnosti, která se přímo týká i bezpečnosti evropského kontinentu, nepochybně patří nelegální migrace. Ačkoliv se dnes nelegální migrace řadí k běžným typům migračních toků, k tomu, aby její přítomnost nepředstavovala pro společnost možné riziko, nesmí podoba a průběh migrace překročit únosnou hranici.

V roce 2013 začal počet lidí migrujících do Evropy velmi rychle narůstat, jednalo se především o obyvatele z míst zasažených ozbrojeným konfliktem, mezi něž patří Sýrie, Irák, Mali nebo Libye. Jedná se zejména o migranty z oblastí severní Afriky a západního Balkánu, kteří přes Středozemní moře připluli na břehy Itálie a Řecka. Počet lidí, kteří takto vstoupili na území Evropské unie, překročil do poloviny roku 2015 číslo půl milionu. Takto rozsáhla migrační krize nebyla Evropskou unií a jejími členskými zeměmi dostatečně předvídaná, a následně ani zvládnutá. Tento fakt později způsobil napětí uvnitř Unie, kdy se začaly rozcházet názory na politiku ochrany hranice Schengenského prostoru nebo relokaci migrantů mezi jednotlivé země Evropské unie.⁷ Kvůli těmto neshodám mezi členskými státy, zapříčiněnými migrační krizí, začala být problematika migrace chápána jako důležité téma mnoha západních politických stran.

⁶ JANÁČKOVÁ, Stanislava, Jan SKOPEČEK, Martin SLANÝ, et al. *Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 9788075420077. oddíl 3

⁷ BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 9788024631509. s. 43-45

1.4. Hlavní důvody migrace

1.4.1. Ekonomická migrace

Ekonomická migrace je tou vůbec nejčastější příčinou dobrovolného odchodu člověka ze své domoviny. Podle základní definice se jedná o jedince, který na základě osobního rozhodnutí opouští svou vlast a odchází do jiného státu s vidinou zlepšení své ekonomické situace. Zde lze potom rozlišovat, zda člověk migruje z důvodu nedostatku pracovních příležitostí ve své zemi, nebo čistě za účelem zvýšení zisku. Zpravidla tedy migranti směřují ze země méně vyspělé do hospodářsky rozvinutějších států. Velmi důležité je určit i dopad této migrace na hostitelskou zemi. Hlavní výhodou je obsazování pracovních pozic v odvětvích, ve kterých je obvykle nedostatek pracovníků. Obsazením těchto pozic pak dochází k hospodářskému a ekonomickému růstu. Nevýhody vyplývají především z porušování zákona, který nedovoluje získat práci bez platného pracovního víza. Při porušování zákona pak dochází k nelegálnímu zaměstnávání cizinců, nad kterým stát nemá žádnou kontrolu a nemůže ani zamezit případnému porušování lidských práv.

1.4.2. Vojenský konflikt

Přesuny lidí může zapříčinit také například vojenský konflikt. V takovém případě dochází k migraci nedobrovolné, neboť obyvatelům zasažených oblastí vinou válečného konfliktu často nezbyvá nic jiného, než opustit své domovy, z důvodu obav o své životy. Tento způsob migrace pak splňuje kritéria Ženevské konvence, která přiznává těmto migrantům status uprchlíka. Ostatní státy jsou pak povinné přijmout uprchlíky na svém území a následně jim poskytnout pomoc.

Současným velkým problémem je nesprávné rozlišování pojmů uprchlík a imigrant. V médiích dochází častokrát k užívání obou termínů ve stejném významu, a to zejména v souvislosti s migrační krizí. Jak už bylo zmíněno v předchozím odstavci, uprchlíky musí ostatní státy přijmout všechny, imigranty si naopak na své území vpouští každá země dobrovolně. Jelikož však nelze rozlišit imigranta od uprchlíka na první pohled, je nezbytné provádět s každou osobou řízení, podle kterého se pak rozhoduje, zda jedinec může v cílové zemi zůstat, nebo bude státem vyhoštěn. Z právního hlediska je tedy používání termínu uprchlická krize chybné.⁸

⁸ HLÍDACÍ PES (2015). *Jak se liší uprchlík od imigranta a co z toho vyplývá*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://hlidacipes.org/jak-se-lisi-uprchlik-od-imigranta-a-co-z-toho-vyplyva/>

1.4.3. Environmentální faktory

Environmentální migrace je považována za velký problém, který má do budoucna potenciál se zhoršovat, a to hlavně z důvodu rychle se měnících klimatických změn. Ačkoliv dnes zhoršující se životní prostředí nepatří mezi nejčastější příčiny migrace, lze očekávat, že se bude její vliv postupně zvyšovat. Často je příčinou této migrace činnost člověka, jako například v případech znečištění přírody těžbou surovin či různými druhy havárií a nehod. Výčet činností člověka, které ovlivňují životní prostředí a vedou k migraci obyvatel, lze doplnit například o budování přehrad, výstavbu infrastruktury nebo ničení zdrojů v důsledku válek. Velmi často je však migrace způsobena přírodními vlivy. Mezi ně lze zařadit zvyšování hladiny oceánu, desertifikace, půdní eroze či přírodní katastrofy.

S environmentální migrací však souvisí i problém růstu počtu obyvatel, který je výrazný především v chudších oblastech. Lidé mají požadavky na základní potřeby, jako je potrava, voda a místo k životu. Přírodní zdroje jsou však omezené a jejich nedostatek způsobuje migraci obyvatel.

2. Kvóty EU a volby do EP 2014

Od roku 2015 probíhá na evropském kontinentu mezinárodní politická krize, způsobená velkým počtem nelegálních migrantů z Blízkého a Středního východu, subsaharské Afriky a západního Balkánu. Jedním z mnoha úkolů Evropské komise bylo vymyslet plán na řešení rychlého růstu nových žadatelů o azyl.

První bezprostřední odezvou Evropské komise na tento problém bylo předložení desetibodového plánu okamžitých opatření. Tomuto plánu vyslovila podporu jak Evropská rada⁹, tak i Evropský parlament o několik dní později¹⁰. Členské státy se po neštěstích migrantů, přeplovajících Středozemního moře, taktéž zavázaly udělat vše proto, aby se zamezilo dalším ztrátám na lidských životech. Mezi konkrétní okamžitá opatření patří na prvním místě záchrana životů lidí na moři. Pro tento úkol schválila Evropská komise opravný rozpočet, který měl za cíl ztrojnásobení kapacity a prostředků pro kolektivní operace agentury Frontex, pod názvem Triton a Poseidon, prováděné v letech 2015 a 2016. Dalším vymezeným úkolem je pronásledování zločinných převaděčských sítí za pomoci operací v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP), zaměřené na odhalování, zadržování a ničení plavidel, odhalování převaděčů a jejich pronásledování, a také odstraňování nelegálních internetových obsahů, sloužící k přilákání uprchlíků.

Největším problémem, který musela Evropská unie v té době bezodkladně vyřešit, byl velký počet přicházejících uprchlíků do Evropy. Evropská komise navrhla prozatímní mechanismus přerozdělování osob, které potřebují mezinárodní ochranu uvnitř Evropské unie. Do konce roku 2015 pak prezentovala návrh na stálý systém pro přemísťování osob uvnitř EU v případě nebývalého přílivu uprchlíků. V této části vyzývala všechny členské státy k solidaritě a zintenzívnění snah s cílem pomoci zemím, kterých se migrační krize nejvíce dotýká.¹¹ Tento tzv. systém kvót vzbudil velmi krátce po svém odhlasování nebývalou vlnu kritiky ze strany mnoha členských států, včetně České republiky. Jednalo se bezpochyby o nejkontroverznější část celého

⁹ Mimořádné zasedání Evropské rady, 23. dubna 2015 – prohlášení:
<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/04/23-special-euco-statement/> .

¹⁰ Usnesení Evropského parlamentu v oblasti migrační a azylové politiky
[http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2015/2660\(RSP\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2015/2660(RSP))

¹¹ EUROPEAN COMMISSION (2015). *Evropský program pro migraci*. [online] ec.europa.eu [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_cs.pdf

plánu na řešení migrační krize, protože zasahovala do suverenity a svrchovanosti států, jak bylo často kritiky zmiňováno.

Následující části mimořádného zasedání Evropské komise se dále týkají přesídlování a řešení příčin migrace v partnerství se třetími zeměmi. Na konci května byl předložen návrh celoevropského programu přesídlování z třetích zemí, který počítá s poskytnutím 20 000 míst ve všech členských státech pro vysídlené lidi, kteří potřebují mezinárodní ochranu. Migrace se stane jednou z hlavních složek misí, v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP), připravované na eventuální operace ve Středozemním moři, se záměrem rozbít pašerácké sítě a bojovat proti pašování lidí.

Všechny zmíněné body se zaměřují především na bezprostřední potřeby krizové migrační situace, opomíjí však dlouhodobější pohled na problematiku. Z tohoto důvodu je součástí evropského programu pro migraci i iniciativa založená na čtyřech pilířích pro lepší vedení migrace. Mezi tyto pilíře patří snižování atraktivity nelegální migrace, zejména posílením pravomocí v oblasti navrácení nelegálních uprchlíků, zabezpečení a správa vnějších hranic za pomoci sdružování pobřežních hlídek na úrovni Evropské unie a zavedení soudržného evropského azylového systému, který by měl omezit zneužívání současného systému. Posledním pilířem pak je nová politika legální migrace do Evropy s důkladnějším přezkumem a modernizace modrých karet.¹²

S ohledem na desetibodový plán okamžitých opatření, přijatý na společném zasedání Rady pro zahraniční věci a Rady pro vnitřní věci, a také po závěru zvláštního summitu Rady EU věnovaného migrační krizi ve Středomoří, byl předložen společný návrh usnesení Evropského parlamentu o tragédiích, k nimž došlo v poslední době ve Středozemním moři a o migrační a azylové politice EU. V tomto návrhu je zahrnuto devatenáct bodů, které Evropský parlament ve věci migrační krize pokládá za nejpodstatnější. Mezi těmito požadavky je například zapracování společného evropského azylového systému (CEAS) do svých právních předpisů, posílení a navýšení finančních a materiálních zdrojů pro operace EU pod názvem Triton nebo společný boj proti zločineckým sítím obchodníků s lidmi a převaděči. Součástí rezoluce je i nejožehavější bod číslo osm: „*Evropský parlament vyzývá Komisi, aby*

¹² EUROPEAN UNION (2015). *Managing migration better in all aspects: A European Agenda on Migration*. [online] europa.eu [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4956_en.htm

zavedla závazné kvóty k rozdělování žadatelů o azyl mezi všechny členské státy".¹³ Na tuto část usnesení se však snesla velká vlna odporu vlád některých členských zemí. Samostatná rezoluce je nezávazná, její význam je však díky důležitosti Evropského parlamentu velký. Pro zavedení povinných kvót by později postačovalo uplatnění předpisu Lisabonské smlouvy o sdílené odpovědnosti v migrační politice Evropské unie.

Hlasování o rezoluci probíhalo ve dvou etapách: v první etapě se hlasovalo pouze o dílčích bodech usnesení, v druhé pak o usnesení jako celku.¹⁴ Nakonec byla dne 29. dubna 2015 tato rezoluce Evropským parlamentem přijata. Tento výsledek hlasování se však liší od hlasování v Poslanecké sněmovně České republiky, které proběhlo o dva měsíce dříve. Dne 12. února 2015 na 25. schůzi byl mimo běžnou agendu Sněmovny zařazen návrh usnesení pod názvem „*Informace vlády o bezpečnostní situaci a imigrační politice v ČR*“. Mezi body o podpoře posílení humanitární pomoci z rozpočtu České republiky v uprchlických táborech v Jordánsku a Turecku nebo posílení bezpečnostních prvků migračního procesu se také ve čtvrtém bodu hlasovalo zda: "*Poslanecká sněmovna odmítá povinné kvóty pro přijímání uprchlíků v jednotlivých členských zemích Evropské unie.*" Tento a ostatní návrhy byly Poslaneckou sněmovnou přijaty.¹⁵

V důsledku nebývale velkého nárůstu migrantů přicházejících do Evropy ke konci srpna, byla v Evropském parlamentu opětovně diskutována otázka zavedení povinných kvót pro přijímání uprchlíků. Hlavním cílem nového hlasování byla relokace přibližně 120 000 osob, nacházejících se v Itálii, Řecku a Maďarsku, s potřebou mezinárodní ochrany. Na přemístění by se měly podílet všechny členské státy, v souladu se zásadou solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti. Evropský parlament schválil povinné přerozdělení imigrantů. Poprvé se usnesení odhlasovalo 9. září jako „*Návrh rozhodnutí Rady, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka*“. Následujícího dne se hlasovalo již o druhé rezoluci, vyzývající k zavedení povinných kvót. Poslední

¹³ EUROPEAN PARLIAMENT (2015). *Joint motion for a resolution*. [online] europarl.europa.eu [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P8-RC-2015-0367+0+DOC+XML+V0//EN>

¹⁴ ROZHLAS.cz (2015). *Naši hrdinové v Bruselu*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/zprava/1499713>

¹⁵ PSP. 25. schůze. 158. hlasování. 12. února 2015. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=60481>

hlasování bylo 17. září na mimořádné schůzi po předložení nového návrhu Evropskou komisí na zavedení povinných kvót pro přijímání uprchlíků. Ačkoliv návrh u europoslanců prošel jasnou většinou, jejich rozhodnutí mělo jen doporučující charakter a státy EU nebyly povinny se výsledkem řídit.¹⁶ Závazné hlasování proběhlo až na jednání Rady Evropské unie, kde ministři vnitra všech členských zemí Evropské unie dne 21. září tyto kvóty schválili. Proti návrhu hlasovali ministři z České republiky, Slovenska, Rumunska a Maďarska. Finsko bylo jediným státem, který se hlasování zdržel. Přestože proti rozdělení běženců bylo dlouhou dobu i Polsko, nakonec jako jediný stát z Visegrádské čtyřky tento návrh podpořilo. Celkově se tedy schválila relokační kvóty 120 000 uprchlíků a dalších 40 000 lidí mělo být přerozděleno mezi členské státy na dobrovolném základě.

Povinným kvótám předcházely volby do Evropského parlamentu v roce 2014, které zaznamenaly rekordně nízkou volební účast, kdy k urnám v České republice přišlo hlasovat pouhých 18,2 % voličů, což v porovnání s ostatními zeměmi EU představovalo druhou nejnižší účast vůbec. Tu nejnižší mělo Slovensko, které v těchto volbách zaznamenalo ještě o 5 % nižší účast.¹⁷ Povinné kvóty vyvolaly velkou vlnu diskuze napříč celou společností, proto je velmi pravděpodobné, že by volby vzbudily mnohem větší pozornost, kdyby proběhly o rok později.

Celoevropské volby oficiálně proběhly mezi 22. a 25. květnem 2014. Ve 28 členských státech se rozdělovalo 751 poslaneckých mandátů s pětiletým funkčním obdobím. V České republice se volilo 21 poslanců a do Evropského parlamentu se dostalo celkem sedm stran, což je o tři více než v letech 2009 - 2014. Ve volbách získalo nejvíce mandátů hnutí ANO, koalice TOP 09 a Starostů a ČSSD, kdy si každá ze stran shodně připsala po čtyřech mandátech. Po třech mandátech získaly strany KSČM a KDU-ČSL. Dva mandáty připadly ODS a s jedním mandátem skončila strana Svobodní.¹⁸

¹⁶ ROZHLAS.cz (2015). *Europoslanci velkou většinou podpořili zavedení kvót pro přijímání uprchlíků*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/_zprava/europoslanci-velkou-vetsinou-podporili-zavedeni-kvot-pro-prijimani-uprchliku--1533927

¹⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2014). *Volby do Evropského parlamentu - 2004 - 2014*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/35252878/22003315k3.pdf/5248146f-1d2f-40c5-89dc-92dd588da55f?version=1.1>

¹⁸ EUROSKOP (2014). *Výsledky voleb do EP. Kolik kdo získal?* [online] euroskep.cz [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/46/24147/clanek/vysledky-voleb-do-ep-kolik-kdo-ziskal/>

2.1. ČSSD

Pro sociální demokraty bylo bezpochyby hlavním cílem získat ve volbách do Evropského parlamentu co nejvíce mandátů, čemuž odpovídaly i značné finanční prostředky, které strana pro volby vyčlenila. Mezi své hlavní body programu zařadila ČSSD snahu o to, aby EU méně regulovala trh, zamezila agenturnímu zaměstnávání, zlikvidovala daňové ráje, snížila zbytečnou byrokracii a zvýšila počet pracovních míst. Za Českou stranu sociálně demokratickou se nakonec do europarlamentu dostal lídr kandidátky Jan Keller, kterého doplnil Pavel Poc, Miroslav Poche a Olga Sehnalová.¹⁹

Ačkoliv pozice České strany sociálně demokratické v otázce kvót pro uprchlíky byla opakovaně odmítavá, při hlasování v Evropském parlamentu všichni členové strany hlasovali pro jejich přijetí. Tento fakt vyvolal u vládní opozice vlnu kritiky proti premiéru České republiky a předsedovi ČSSD Bohuslavu Sobotkovi, který ve svých vyjádřeních častokrát proti kvótám naopak vystupoval. Při předchozím hlasování v Poslanecké sněmovně na téma povinných kvót pro přijímání uprchlíků hlasovalo proti kvótám všech 38 přihlášených poslanců ČSSD. I kvůli této skutečnosti bylo hlasování 29. dubna v Evropském parlamentu velkým překvapením. Pro přijetí schválení jak bodu osm o povinných kvótách, tak pro schválení celé rezoluce včetně tohoto bodu hlasovali europoslanci sociální demokracie Jan Keller, Olga Sehnalová, Pavel Poc a Miroslav Poche.²⁰

Po krátké pauze se v Evropském parlamentu opět začalo diskutovat o tématu povinných kvót na přijímání uprchlíků, které vyústilo do dalších etap hlasování. Po dubnovém schválení první rezoluce k zavedení těchto povinných kvót byli europoslanci sociální demokracie kritizováni za své hlasy pro její schválení. Někteří z nich se však později ohrazovali tím, že pro zavedení kvót hlasovat nechtěli, nýbrž jen pro úseky rezoluce, které s nimi nesouvisejí. V následujících hlasováních pak poslanci Evropského parlamentu za ČSSD - Jan Keller, Olga Sehnalová a Pavel Poc postupovali podle oficiálního usnesení sociální demokracie a nepodpořili žádný návrh

¹⁹ TYDEN (2014). *Volební plány*. [online] tyden.cz [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/hloupe-plany-zautocila-cssd-na-kolegy-z-koalice_301099.html#.UyR_5c40-MQ

²⁰ Hlasování o rezoluci včetně bodu 8. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2FBPV%2B20150429%2BRES-RCV%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN&language=EN>

Evropské komise na přerozdělení uprchlíků. Pouze europoslanec Miroslav Poche se všech hlasování zdržel s tím, že stále postupuje v souladu s usnesením strany.²¹

Koncem června 2015 proběhl summit Evropské unie, kde se vedoucí představitelé členských států zabývali problematikou migrace a bezpečnostními výzvami. Summitu se zúčastnil i premiér Bohuslav Sobotka, který konečný výsledek hodnotil jako velký úspěch. Podle jeho slov se podařilo prosadit princip dobrovolnosti a konsensu, který by měl dovolovat jednotlivým členským státům, aby samy rozhodovaly o počtu přijatých uprchlíků. Kromě relokace migrantů se jednalo i o kooperaci se třetími zeměmi, které by mohly vytvořit zázemí pro uprchlíky mimo evropský kontinent.²² Podle ODS se však spíše jedná o „nedobrovolně dobrovolné rozhodnutí“, které ve svém konečném následku povede pořád k povinnosti přijmout migranty. Opozice je tedy vůči těmto krokům silně skeptická a hodnotí výsledek a postoj ministerského předsedy jako pochybení. ODS označila tento kompromis za špatně vymyšlený, bez jasných podmínek a představ. Opoziční strana také upozorňuje na bezpečnostní rizika, které mohou vést k úplné restrikci volného pohybu v schengenském prostoru.²³

Bohuslav Sobotka v souvislosti s řešením migrační krize také zdůrazňoval, že je potřeba rozlišovat migranty, utíkající před válkou a hledající v Evropě ochranu, od lidí, kteří se k tomuto proudu přidávají v pozici klasických ekonomických migrantů.²⁴ Tento výrok, ve kterém předseda ČSSD, rozlišuje dva typy migrantů. První skupina lidí, které lze v tomto případě označit souhrnně za uprchlíky, byla ze své domovské země nucena odejít z důvodu válečného konfliktu. Tito lidé mají podle Ženevských konvencí právo na mezinárodní ochranu. Druhá skupina je naopak do cílové země přitahována řadou podnětů. V tomto konkrétním případě lze hovořit o jevy, jako sociální jistota, vyšší životní úroveň nebo očekávané zlepšení osobní ekonomické situace.

²¹ ČSSD (2015). *Europoslanci za ČSSD nehlasovali pro kvóty na rozdělení uprchlíků*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/europoslanci-za-cssd-nehlasovali-pro-kvoty-na-rozdeleni-uprchliku/>

²² LIDOVKY.cz (2015). *Přijímání uprchlíků v EU bude dobrovolné. Uspěli jsme, řekl Sobotka*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prejimani-uprchliku-v-eu-bude-dobrovolne-uspeli-jsme-rekl-sobotka-1cl-/zpravy-svet.aspx?c=A150626_071705_ln_zahranici_mct

²³ ČESKÁ TELEVIZE (2015). *Podle ODS a Úsvitu Sobotka na summitu v Bruselu selhal*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1540448-podle-ods-a-uvritu-sobotka-na-summitu-v-bruselu-selhal>

²⁴ PSP. 31. schůze. 15. září 2015. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/031schuz/bqbs/b00400101.htm>

V rámci své domácí politiky se ČSSD k řešení migrační krize staví velmi opatrně. Ve svém samostatně vydaném prohlášení „*Stanovisko ČSSD k řešení migrační krize*“ nabádají členské státy ke společné spolupráci jako partneři, kteří se vzájemně podporují. Je podle nich potřeba vytvořit systém na kontrolu přílivu lidí do Evropské unie a systém podpory uprchlíků, kteří pomoc skutečně potřebují. Zároveň vyzdvihují nutnost účinného navrácení těch, kteří na mezinárodní ochranu právo nemají. Strana si uvědomuje závažnost celé krize, která Evropu staví do velmi složité situace, kdy musí balancovat mezi zájmy vlastních obyvatel a deklarovanou solidaritou s uprchlíky. ČSSD proto navrhuje opatření, která se soustředí hlavně na podstatu problému migrace, ne výlučně na její následky. Mezi tyto opatření patří dodržování a respektování pravidel schengenského prostoru důsledně ve všech zemích Evropské unie. To zahrnuje efektivní ochranu a kontrolu vnějších hranic za pomoci zařízení pro identifikaci a registraci všech osob. Zde by se rozhodovalo o poskytování azylu pro uprchlíka či jeho případné navrácení zpět do země původu. Jmenovaná zařízení by vznikala z finanční podpory Evropské unie na vnějších hranicích schengenského prostoru.²⁵

Dalším důležitým opatřením podle sociální demokracie by mělo být zesílení boje proti organizovanému zločinu a pašeráctví lidí, včetně misí Společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) proti lodím pašeráků lidí. Strana klade důraz na stabilizaci zhroucených států v bezprostředním okolí Evropy. V této souvislosti je potřeba aktivně se podílet na ukončení války v Sýrii a Libyi, v rámci společné zahraniční politiky se zvýšením diplomatického úsilí na půdě OSN. Zapotřebí je i zesílení pomoci krajinám, které se starají o zajištění bezpečí a ubytování uprchlíků na Blízkém východě. Země jako Jordánsko, Turecko nebo Libanon jsou na zlepšení podmínek v uprchlických táborech odkázány z velké části na finanční podporu z EU.

Následujícím cílem strany je posílení a celoevropská koordinace rozvojové pomoci zaměřené na země, odkud do Evropy migranti putují. V těchto zemích je nezbytné posílit spolupráci v oblasti prevence migrace a dotvoření dohod na navrácení ekonomických migrantů za speciální technické a ekonomické podpory EU. Co se týče přerozdělování azylantů v rámci Evropské unie, pro stranu je nepřijatelné, aby byly zaváděny kvóty, nebo jiné nařízení pro povinné přerozdělení uprchlíků. Jediné oprávnění na rozhodnutí o poskytování pomoci ve formě azylu a integrace má mít

²⁵ ČSSD (2015). *Stanovisko ČSSD k řešení migrační krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/data/files/a3-migrace-1.pdf>

každý jednotlivý členský stát sám, jen tak se udrží dobrovolná povaha solidárních opatření.

Dalším krokem by mělo být poskytnutí dostatečné a účinné pomoci lidem, kteří v České republice obdrží azyl a budou zde chtít i nadále setrvat. Za účasti neziskového sektoru by se pomoc týkala integrace ve formě vzdělávání, výuky jazyku, hledání práce, nebo zajištění bydlení. Povinností vlády je potom zabezpečit objektivní informovanost ohledně problematiky migrace, s níž bude důsledně vzdorovat možným xenofobním tendencím. Závěrem strana vyzývá k posílení zahraniční a bezpečnostní politiky EU, jejímž cílem by mělo být zajištění míru a stability v těsné blízkosti EU. Ve spolupráci s NATO, OSN a dalšími mezinárodními organizacemi je pak podle ČSSD nezbytné zabránit opakování se podobných situací.²⁶

2.2. ODS

Občanská strana demokratická se v základních bodech programu do Evropského parlamentu od ČSSD odlišovala. ODS pokládala za své hlavní priority zrušení sídla Evropského parlamentu ve Štrasburku, podporu české koruny, či boj proti zvyšování cen elektřiny pro domácnosti. Ve volbách se pak do europarlamentu proboujvali její dva členové, líder Jan Zahradil a Evžen Tošenovský.²⁷

Oproti ČSSD byla Občanská demokratická strana v otázce migrační krize mnohem konzistentnější a čitelnější. Od počátku diskuzí o zavedení povinného přijímání uprchlíků se strana stavěla k návrhům značně negativně a skepticky. V roli opoziční strany pak využívá migrační krizi jako jeden z podstatných bodů kritiky vlády. Na půdě Evropského parlamentu má ODS pouze dva zástupce- Jana Zahradila a Evžena Tošenovského. Tato názorová odlišnost se projevila mimo jiné při hlasování o kvótách, kdy oba europoslanci hlasovali pokaždé proti návrhu Evropské komise. Jan Zahradil se dokonce, krátce po prvním hlasování, tvrdě ohradil proti europoslancům z ČSSD, kteří v dubnovém hlasování přispěli ke schválení kvót.

Nedlouho potom, co se v Evropském parlamentu odhlasovalo povinné přerozdělování, přišla Občanská demokratická strana s iniciativou "NE kvótám". ODS chtěla vyvíjet prostřednictvím iniciativy tlak na vládu, aby neakceptovala rozhodnutí Evropské rady o relokaci uprchlíků, současně vyzvala vládní koalici k využití všech

²⁶ ČSSD (2015). *Stanovisko ČSSD k řešení migrační krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/data/files/a3-migrace-1.pdf>

²⁷ RESPEKT (2014). *Úterý 25. Února 2014*. [online] [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/respekt-dj/dj-utery-25-unora-2014>

legislativních a politických prostředků na obranu proti těmto plánům, které odporují unijnímu právu. Podle předsedy ODS Petra Fialy strana reagovala iniciativou hlavně na vládní neaktivitu, kdy vládní koalice i po opětovných výzvách neodpověděla, jak bude v řešení problému dále postupovat. Podle místopředsedy Jana Zahradila je pak řešení migrační krize pomocí kvót zcela nepřijatelné. Kritizoval však i způsob hlasování kvalifikovanou většinou, kvůli které byla přehlasována na sílu menšina v základních otázkách státní suverenity.²⁸

Kritiku proti zdrženlivému postoji vlády v oblasti migrace vznesla Občanská demokratická strana i na půdě Poslanecké sněmovny. Vytkla vládě její nedostatečnou komunikaci v otázkách migrace a zahraniční politiky. Poukázala také na nesoulad ve sdělovaných informacích mezi členy vlády a premiérem. Předseda ODS Petr Fiala pak zcela odmítnul výsledek summitu EU, na kterém bylo za přítomnosti ministerského předsedy odsouhlaseno dobrovolné přijímání imigrantů. Tuto skutečnost označil jako protiklad dřívějších prohlášení o nesouhlasu s jakýmkoli formami relokace. Stejně tak odmítnul i výsledek jednání Rady Evropské unie, kde ministři vnitra všech členských států odsouhlasili kvóty a při kterém došlo ke změně postoje Polska, které se tím nepřidalo k jednotné pozici Visegrádské skupiny. ODS nařknula vládu z pasivity a její přístup označila za špatný.²⁹

Koncem září předložil poslanecký klub ODS návrh na usnesení Poslanecké sněmovny k migrační krizi. Občanská demokracie zde vyzývá k zápornému postoji v otázkách povinným kvót na relokaci imigrantů. V případě přehlasování postoje, které by znamenalo i porušení demokratického principu rozhodování, navrhuje ODS připojení k těm zemím, které žalobu k Evropskému soudnímu dvoru ve Štrasburku už podali. Dalším bodem je neschválení trvalého přerozdělovacího mechanismu, který by znamenal pro Českou republiku povinnost přijmout cizince na svém území na neomezené období. ODS také nesouhlasí se sjednocováním sociálních příspěvků pro uprchlíky v celé Evropské unii, naopak chce realizovat právní změny postavení ČR, které by státu umožnily zachování autonomie ve věcech národní suverenity. Ve svém návrhu předkládají občanští demokraté i dotaz na způsob, jakým bude potencionální azylant prověřován, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti státu, ODS podporuje snahy

²⁸ ODS (2015). *ODS spouští iniciativu „NE KVÓTÁM“*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/10311-ods-spousti-iniciativu-ne-kvotam>

²⁹ PSP. *Těsnopisecká zpráva o schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu: Schválený pořad 30. schůze Poslanecké sněmovny* [online]. 2015 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/tesnopis/tz030.pdf>

vlády ve věci ochrany státních hranic, pokud by došlo k vystupňování krize.³⁰ Strana zmiňuje i důležitost boje proti protizákonným doprovodným jevům migrace, kterým je zejména pašování migrantů. Poslední body předloženého návrhu se týkají financování humanitární pomoci v uprchlických táborech mimo území ČR a schválení rozpočtu na zadržování migrantů mimo území státu a EU.³¹

3. Problematika migrace v programech ODS a ČSSD

Tato kapitola se bude věnovat problematice imigrace v kontextu dvou ideově odlišných politických stran, které měly v Parlamentu České republiky stále zastoupení od roku 1993. Práce bude zaměřena na volební programy a tiskové zprávy obou stran v rozmezí čtyř let. S ohledem na rozsah práce je zkoumané období rozděleno na tři nejvýznamnější události. Jedná se o krajské a senátní volby v roce 2012 a předčasné volby do Poslanecké sněmovny, prezidentské volby 2013 a senátní a komunální volby do zastupitelstev obcí 2014 a krajské a senátní volby v roce 2016. Prostřednictvím krajských a senátních voleb pak kapitola poukáže na postupný vývoj problematiky migrace, kdy se z naprosto vedlejšího tématu stane jedno z nejvýznamnějších, ve volebních programech obou zkoumaných politických stran.

V rámci každého zkoumaného úseku text analyzuje stanovisko obou politických stran k migrační politice, jakým způsobem se jejich jednotlivé přístupy ve zkoumaném časovém období proměňovaly a která z uvedených stran byla v tomto ohledu názorově konstantnější. Nakonec budou zhodnoceny odlišnosti a podobnosti studovaných stran v této otázce.

3.1. Krajské a senátní volby 2012 a předčasné volby do Poslanecké sněmovny 2013

V roce 2012 se uskutečnily volby do krajských zastupitelstev a třetiny Senátu, které s sebou přinesly historicky nejhorší porážku vládních stran. Původní vládnoucí koalice, složená z ODS, TOP 09 a VV, ve volbách zcela propadla. Celkovým vítězem

³⁰ ODS (2016). *ODS a migrační krize* [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/migrace/ODS-a-migracni-krize.pdf>

³¹ PSP. 30. schůze. Čtvrtek 1. října 2015 [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/030schuz/s030062.htm>

se stala, se značným ziskem jedenácti ze třinácti krajů a s celkem 46 zástupci v Senátu, Česká strana sociálně demokratická.³²

V roce 2013 podal premiér Petr Nečas demisi, která odstartovala vládní krizi. Přestože se dosavadní trojkoalice, tj. ODS, TOP 09 a LIDEM, dohodla na pokračování spolupráce, prezident Miloš Zeman toto přání nevyslyšel a jmenoval novou úřednickou vládu. Této vládě se nepodařilo získat důvěru Poslanecké sněmovny, a proto musela pokračovat v úřadu v demisi. Po schválení návrhu na rozpuštění dolní komory se koncem srpna 2013 sešli s prezidentem předsedové stran, zastoupených v Poslanecké sněmovně, a rozhodli o vyhlášení předčasných voleb.³³

Pokud bychom otázku migrace sledovali z hlediska významnosti před volbami do krajů a senátu, nebyl na toto téma kladen větší důraz z pohledu zkoumaných politických stran. Strany pokládají imigrační politiku za dostatečně dobře řešenou a o významných změnách podle jejich názoru není potřeba uvažovat. Jedním z vysvětlení může být i to, že otázka mezinárodní migrace ve volbách v předchozích letech nepatřila k hlavním tématům, a ani nikdy příliš nerozdělovala strany obou částí politického spektra.

Ze závěru zprávy ministerstva vnitra vyplývá, že situace v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky nevykazovala podstatné změny, na rozdíl od vývoje v posledních letech. Vzniklé problémy nebyly natolik závažného charakteru, aby z nich plynula zásadní rizika pro vnitřní bezpečnost ČR. Vývoj nijak nevybočuje z předchozích let a migračně – bezpečnostní situaci lze tedy hodnotit jako stabilní.³⁴

Poklidná situace však neplatila za hranicemi. V Itálii začaly být pozvolna zaznamenávány první vlny migrujících lidí, kteří se snažili dostat přes Středozemní moře do Evropské unie pomocí člunů. Zejména se jednalo o obyvatele ze severoafrických zemí a blízkého východu.

³² AKTUÁLNĚ.cz (2012). Volby 2012: *Kompletní výsledky, analýzy, rozhovory*. [online] [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/volby/volby-2012/r~i:wiki:2892/>

³³ AKTUÁLNĚ.cz (2013). *Předčasné volby do Poslanecké sněmovny 2013*. [online] [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/predcasne-volby-do-poslanecke-snemovny-2013/r~i:wiki:3882/>

³⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR (2013). *Zpráva o migraci a integraci 2012*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-2012-pdf.aspx

3.1.1. ČSSD

Jak už bylo v předchozím odstavci avizováno, velké strany nevěnovaly ve svých volebních programech větší pozornost migrační tematice. Ačkoliv Česká strana sociálně demokratická ovládla jak volby do krajských zastupitelstev a třetiny Senátu v roce 2012, tak i předčasné volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013 - v jejich programech bychom nenašli žádnou přímou zmínku o migraci.

Pro volby do krajských zastupitelstev a třetiny Senátu 12. – 13. 10. 2012, ČSSD představilo vizi „*Jak dál v krajích v letech 2012-2016*“. V úvodu programu strana zhodnotila uplynulé období a v hlavních programových oblastech nastínila své cíle pro správu krajů. ČSSD v oblastech, jako vzdělání, zaměstnanost, doprava, nebo bezpečnost, věnuje pozornost otázkám pouze na regionální úrovni a problematika migrace se zde vůbec nevyskytuje.³⁵

Ve Volebním programu „*Prosadíme dobře fungující stát*“, pro předčasné volby do Poslanecké sněmovny PČR 25. – 26. 10. 2013, strana popsala své cíle do pěti hlavních bodů: člověk, ekonomika, regiony, krajina a společnost. V těchto bodech pak, podobně jako při krajských a senátních volbách, řešila otázku zdravotnictví, školství, dopravy, kultury a podobně. Žádná z těchto podkapitol se však tématu migrace, nebo azylové politiky vůbec nevěnuje.³⁶ Vysvětlením může být například krátké období na sepsání volebního programu, jelikož se však strana tímto tématem ani v minulosti do hloubky příliš nezabývala, je pravděpodobnější variantou, že pro stranu byla otázka migrace z hlediska vedení státu pro tyto volby nepodstatná.

Přestože už byly v tomto období zaregistrovány první známky počínajících migračních vln ze severoafrických zemí a blízkého východu, strana azylové a migrační politice ve volebních programech nevěnovala pozornost.

3.1.2. ODS

Názor ODS v oblasti migrace se formoval už daleko dříve, ještě před samotným počátkem migrační krize. V roce 2009 se na 20. kongresu ODS, s názvem „*vize 2020*“, projednávala i imigrační politika. V tomto bodě se strana silně vyhradila proti sdílení imigrační zátěže, která souvisí s nedobrovolným přemísťováním migrantů

³⁵ ČSSD (2012). *Jak dál v krajích v letech 2012-2016*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.cssd.cz/data/files/cssd_manifest_2012-kraje.pdf

³⁶ ČSSD (2013). *Volební program ČSSD*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.cssd.cz/data/files/volebni_program.pdf

mezi členské země EU. Tento nesouhlasný postoj strana odůvodňuje tím, že nechce nést odpovědnost při nárůstu imigračního toku, který je podle strany primárně způsobený štědrým sociálním systémem některých vyspělejších zemí. Nekontrolovatelná migrace pak pro ODS představuje jednu z civilizačních hrozeb, proto strana také klade velký důraz na regulaci imigrantů, kteří do České republiky přicházejí.³⁷

V říjnu 2011 proběhl 22. kongres ODS, na kterém strana předznamenala své budoucí stanovisko k problematice migrace. V otázkách EU se strana přiklonila k tomu, aby o řízení migrace rozhodovala každá členská země na svém území samostatně. Dle strany je úsilí o unifikaci migrační politiky Evropské unie nepřijatelné a uplatňování migrační politiky je přednostním právem národních vlád. V této souvislosti pak zaznělo tvrzení, že ODS považuje multikulturalismus za mrtvý koncept. V otázce nelegální migrace by pak podle občanských demokratů měl stát důsledně a tvrdě zakročit.³⁸

V krajských a senátních volbách v roce 2012, měla ODS volební programy rozděleny dle jednotlivých krajů. V jednotlivých programech pak strana přichází s řešením konkrétních problémů v daném regionu. Téma migrace nebylo zahrnuto ani v jednom, z těchto předvolebních programů.

Občanská demokratická strana připravila pro předčasné volby do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2013 volební program „*Volím pravici*“, který řešil všechny tradiční témata. Na rozdíl od ČSSD však strana zařadila do svého programu i krátký odstavec, který se zabývá migrační politikou. V tomto odstavci řeší ODS ekonomickou a sociální výhodnost a nevýhodnost imigrantů. Migrační politika musí být podle strany hlavně přínosná pro Českou republiku, a proto je v této oblasti podstatné přijímat jenom takové množství cizinců, kolik jich je země schopná integrovat. Strana také navrhuje ulehčování podmínek pro vstup těm, kteří jsou pro zemi přínosem, a naopak by zpříšňovala podmínky těm, kterým jde jen o využívání zdravotního a sociálního systému státu.³⁹ Lze bezpochyby říci, že v tomto období vnímání problematiky migrace u občanských demokratů mnohem zřetelnější, nežli u

³⁷ ODS (2009). *2020*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://web.ods.cz/kongres/20/zavery/vize-2020>

³⁸ ODS (2011). *Usnesení 22. kongresu ODS*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/92-usneseni-22-kongresu-ods>

³⁹ ODS (2013). *Volební program*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf>

jejich politického protějšku z ČSSD. Už ve svých dřívějších prohlášeních strana více akcentovala možné nebezpečí související s migrací a také kladla velký důraz v otázce přijímání cizinců.

3.2. Prezidentské volby 2013 a komunální volby do zastupitelstev obcí 2014

Způsob volby nového prezidenta České republiky v roce 2013 se výrazně odlišoval od voleb minulých. V předchozích volbách se užíval systém nepřímé volby pomocí volitelů, kterými byli členové obou komor Parlamentu. Volba byla rozdělena na tři kola, přičemž v každém kole bylo zapotřebí jiného volebního kvóra. V případě, že se prezidenta nepodařilo zvolit, celý proces se opět opakoval.⁴⁰ Po schválení nové ústavní novely Poslaneckou sněmovnou a po jejím podepsání stávajícím prezidentem Václavem Klausem se v roce 2013 přešlo na nový systém volení prezidenta, a to za pomoci přímé volby občany (zákon č. 275/2012 Sb., Zákon o volbě prezidenta republiky).

Jedním z hlavních kladů přímé volby měla být nadstranickost nového prezidenta, resp. už by nebyl volen politickými stranami. I přes tento argument byl tento způsob volby odbornou veřejností silně kritizován, a to z hlediska její legitimacy, kdy je upřednostněna osoba prezidenta, před potřebnými zkušenostmi.

V období od 11. do 12. ledna 2013 proběhlo první kolo prezidentské volby, ke kterému bylo připuštěno celkem devět kandidátů. O dva týdny později proběhlo kolo druhé, do kterého postoupili dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů, tedy Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg. Vítězem voleb se s 54,80 procenty stal bývalý sociálnědemokratický premiér Miloš Zeman, který po skončení řádného volebního období Václava Klause složil 8. března 2013 slavnostní slib a stal se na dalších pět let prezidentem České republiky.

Ve dnech 10. a 11. října 2014 se v celé České republice uskutečnily komunální volby do zastupitelstev obcí spolu s Volbami do Senátu Parlamentu České republiky, kde se volila třetina Senátu. Tyto volby se konají každé čtyři roky a v případě poklesu

⁴⁰ KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-95-0.

předepsaného počtu členů zastupitelstva se mohou konat dříve.⁴¹ Komunální volby se tradičně těší vysoké popularitě a volby do zastupitelstev v roce 2014 s 44 procentní volební účastí nebyly výjimkou. V komunálních volbách občané vybrali své zástupce do zastupitelstev obcí, měst, či městských obvodů v případě velkých měst.

Na počet hlasů sice volby s přehledem vyhrálo hnutí ANO, na počet získaných míst v zastupitelstvech však všechny překonala KDU-ČSL, která takto zvítězila v sedmi krajích a získala 3 792 mandátů. S téměř shodným počtem se za KDU-ČSL v počtu míst zařadila ČSSD s 3773 mandáty. Velký neúspěch pak zaznamenali ve volbách Občanští demokraté, kteří přišli o více, než polovinu svých obhajovaných mandátů a s počtem 2 214 zastupitelských pozic skončili až za třetí KSČM.⁴²

Ve volbách do třetiny Senátu, ve kterých došlo k obměně 27 z 81 mandátů, získala těchto mandátů nejvíce ČSSD, která před začátkem voleb obhajovala 19 senátorských pozic a ve volbách získala 10 mandátů. KDU-ČSL získala 5 mandátů a ANO 4 mandáty. Po dva mandáty pak připadly ODS a straně Zelených.

3.2.1. ČSSD

Senátor a místopředseda České strany sociálně demokratické Jiří Dienstbier se po získání dostatečného množství podpisů občanů dostal mezi konečných devět kandidátů na prezidenta. V prvním kole voleb se pak umístil na čtvrté pozici za Janem Fischerem, který patřil již od začátku k největším favoritům celých voleb.

Krátce po získání dostatečného počtu podpisů ke kandidatuře, představil Jiří Dienstbier svůj volební program „*Změna je možná*“. Celý program se skládal ze sedmi bodů, ve kterých se hovořilo o boji proti korupci, důstojném životě, vzdělání, zdravotnictví a sociálních službách pro všechny. Program zmiňoval také důležitost rovných šancí, včetně rovnosti pohlaví. Úřadu prezidenta chtěl Dienstbier vrátit důstojnost spjatou s dobrými tradicemi české i československé demokracie a hodlal pečovat o důstojné místo České republiky v Evropě a ve světě.⁴³

V žádném ze sedmi bodů není otázka migrace zmiňovaná. Hlavní důvod lze spatřovat v tom, že v roce 2013 ještě nic nenasvědčovalo příchodu velké migrační vlny a přestože jsou prezidentské volby charakteristické širokou škálou témat od

⁴¹ ČESKÁ TELEVIZE (2014). Volby 2014: *Rekordní počet kandidujících uskupení i žen, poprvé volí cizinci*. [online] [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1014807-volby-2014-rekordni-pocet-kandidujicich-uskupeni-i-zen-poprve-voli-cizinci>

⁴² NOVINKY.cz (2014). *Volby do zastupitelstev obcí* [online] [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/volby/volby-do-zastupitelstev-obci#volby>

⁴³ <http://www.lipa.cz/doc/30/02.pdf>

domácí až po světovou politiku, otázka migrace se zde ještě neobjevovala. Mezi nejčastěji kladené dotazy pak patřilo udávání milosti, udělování státních vyznamenání, otázka vystoupení z NATO, EU, nebo přijetí eura.

V komunálních volbách do zastupitelstev obcí se už ze své podstaty řeší lokální otázky daných měst a obcí. Kandidáti voličům prezentují své představy o dalším vývoji v konkrétním místě a předkládají možnosti řešení problémů, které se v těchto oblastech vyskytují. I z tohoto důvodu nebyla otázka migrace ve volbách zmiňovaná.

3.2.2. ODS

Stejně jako ČSSD, i ODS měla jednoho svého člena mezi kandidáty na prezidentský post. Za občanské demokraty kandidoval místopředseda Senátu Přemysl Sobotka, kterého do přímé volby prezidenta České republiky nominovalo všech 51 poslanců a 24 senátorů ODS. V samotných volbách se však Přemysl Sobotka umístil až na předposledním osmém místě.

Přemysl Sobotka zahájil svou prezidentskou kampaň programem „*Deset jistot*“. Program byl formulovaný jako pět základních věcí, které bude jako prezident prosazovat a pět věcí, proti kterým bude bojovat. Mezi body, které bude prosazovat, patří účelná zahraniční politika podporující ekonomiku, zdravá energetika s využitím jádra, důsledné dodržování zákonů a principů demokracie a podpora suverénního postavení České republiky v EU. Na straně druhé chce bojovat proti zbytečné byrokracii, korupci, zvětšování státního dluhu, totalitě a neúctě k jednotlivci a zavedení eura bez vyhlášení referenda.⁴⁴ Do svého programu pak mezi věci, které prosazuje, později přidává i kulturu. Zde se krátce zmiňuje o multikulturalismu, který považuje za mrtvou myšlenku, jež se neosvědčila.⁴⁵

Téma migrace se ani v jeho programu neobjevuje. Vysvětlením může být, podobně jak u Jiřího Dienstbiera, fakt, že v těchto letech ještě nepatřila migrace mezi bezprostřední problém, které by bylo nutné řešit.

Jak už bylo zmiňováno, pro volby do zastupitelstev obcí není otázka migrace příliš vhodným tématem. V těchto volbách si obyvatelé především volí zástupce do zastupitelstev obcí na základě toho, zda jsou nakloněni jejich představám o dalším vývoji v místech, kde žijí.

⁴⁴ <http://www.ods.cz/media/reading/10%20JISTOT%20P%C5%98EMYSLA%20SOBOTKY.pdf>

⁴⁵ <http://www.premyslsobotka.cz/>

3.3. Krajské a senátní volby 2016

Pokud porovnáme předchozí krajské a senátní volby v roce 2012, které s sebou přinesly překvapivý debakl pravice v hlavním zastoupení ODS, krajské a senátní volby konané 7. – 8. 10. 2016 předznamenaly podobný osud i pro ČSSD, která prohrála proti svému koaličnímu partnerovi - hnutí ANO 2011 v čele s vicepremiérem Andrejem Babišem. Pro ODS pak volby do krajských zastupitelstev znamenali další velký propad, ve kterém strana ztratila téměř polovinu obhajovaných mandátů.

Volby se nesly ve znamení již tradičních témat, jakými jsou práce, zdravotnictví, bezpečnost, vzdělání, doprava a otázka migrace, která k těmto tématům nově přibyla. Jednou z hlavních příčin zařazení mezi důležitá témata bylo i to, že se počty nelegálních imigrantů, v porovnání s předchozími roky, neustále zvyšovali. Dalším důležitým aspektem bylo i velké množství podaných žádostí o azyl, kdy roky 2016 a 2015 k těm nejvytíženějším, jak pro Českou republiku, tak pro celou Evropskou unii.

I přesto, že se problematika migrace jevila jako jeden z klíčových témat, nemělo to na konečný průběh a výsledek voleb až takový vliv, jak by se na první pohled mohlo zdát. Je tedy velmi pravděpodobné, že tento problém už mezi lidmi nevyvolával tak silné emoce, jako na svém prvopočátku. Jedním z dalších důvodů, proč tomu tak mohlo být, je i samotný společenský rozsah problému. Jelikož kraje nemají v oblasti přistěhovalecké politiky ani dostatečné kompetence, je migrace vnímána spíše jako celostátní téma, a jako takové je potřeba ho řešit na celostátní úrovni.

3.3.1. ČSSD

Jak už bylo řečeno, ČSSD se s otázkou migrační krize jako vládní strana vypořádat musela, jak však sám zdůraznil předseda sociální demokracie Bohuslav Sobotka, ČSSD nikdy nebude na tématu migrace parazitovat, a podle jeho slov se s tímto problémem bude Evropa vypořádávat delší čas.⁴⁶

⁴⁶ iDNES.cz (2016). *Nebudeme parazitovat na migraci, řekl ČSSD Sobotka. Sliboval vyšší platy.* [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/sobotka-parazitovat-na-tematu-migrace-a-strasit-lidi-nikdy-nebudeme-113-/domaci.aspx?c=A160220_102855_domaci_kop

V programu krajských a senátních voleb 2016, už byla mezi hlavní priority zařazena i problematika migrace. Strana v otázce migrační krize mluví o nutnosti spolupráce všech členských států. Řešení krize pak vidí v zaměřování se na příčiny migračních vln a v lepší kontrole vnějších hranic Evropské unie. V programu strana také zmiňuje teroristické hrozby, které je zapotřebí začít co nejučinněji utlumovat a co nejrychleji dojít k posunu v řešení konfliktu v blízkosti hranic evropského kontinentu. V otázce priorit pak ČSSD navrhuje audit národní bezpečnosti, který by měl mimo jiné vyhodnotit i rizika spojená s nekontrolovatelnou migrací a z jeho výstupu pak vyvodit konkrétní opatření, která by dokázala čelit těmto současným výzvám.⁴⁷

Na volby měly bezesporu vliv i události, které jim předcházeli, a které svojí povahou postupně formovaly i samotné stanovisko strany k tomuto problému. V únoru 2016 proběhl summit EU v Bruselu, kde byla otázka případného přijímání uprchlíků hlavním bodem jednání. Předseda ČSSD Bohuslav Sobotka, který se Summitu také zúčastnil, zde kladl důraz na nutnost dodržování a respektování pravidel a hodnot a upozorňoval na možné ohrožení bezpečnosti států, který s krokem přijímání uprchlíků bezpochyby souvisí. Za zcela vyloučené pak předseda strany považuje návrhy řešení, jako je vystoupení z Evropské unie či uzavření státních hranic. Takovýto přístup by pak podle něj mohl celý problém prohloubit z důvodu omezení řešení krize na celoevropské úrovni.⁴⁸ Tento střídavý postoj však byl vnímán značně negativně, a čím dál více se stával nejčastějším bodem kritiky vůči vládě.

V dubnu podpořil Evropský parlament návrh Evropské komise na změnu azylového systému v rámci Evropské unie. Podle předchozího systému ukotveného v dublinské dohodě, museli všichni migranti žádat o azyl v první zemi EU, do které uchazeč o azyl přijede. Komise však tento systém označila za nerovný a nesolidární vůči státům ležícím při vnější schengenské hranici jako Řecko, nebo Itálie. Tyto země se dlouhodobě potýkají s velkým nápořem uprchlíků a jednou z možných východisek by pro ně mohla znamenat dobrovolná relokace imigrantů na území ostatních členských států EU.⁴⁹ Nový návrh přichází se stálým mechanismem pro přerozdělování uprchlíků mezi členské státy a s potenciálním přechodem kompetencí ohledně azylu

⁴⁷ ČSSD (2016). *Program krajské volby*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.cssd.cz/data/files/program-krajske-volby_1.pdf

⁴⁸ PSP. 39. schůze. Čtvrtek 21. ledna 2016 [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/039schuz/s039112.htm>

⁴⁹ IHNEP.cz (2016). *Komise navrhuje stále povinné kvóty pro uprchlíky. Česko je proti*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-65238180-komise-navrhuje-stale-povinne-kvoty-pro-uprchliky-cesko-je-proti>

na Evropskou komisi. Tento nový návrh relokace však razantně zamítnul předseda ČSSD Sobotka, který celý systém považuje za naprosto nepřijatelný a kontraproduktivní.⁵⁰ V Poslanecké sněmovně pak ministerský předseda označil společný evropský azylový systém za snahu o federalizaci azylové politiky v rámci EU. S takovýmto pojetím koncepce nesouhlasí a naopak se domnívá, že konečné slovo v azylové politice by mělo zůstat v rukou jednotlivých států. Ohledně zavedení mechanismu na přerozdělování uprchlíků pak vyslovil předseda ČSSD nesouhlas s kterýmkoli trvalým systémem kvót. V tomto bodě navrhuje lepší koordinaci a uskutečnění návratové politiky, kdy země prvního vstupu by nadále obstarávali veškerou registraci a identifikaci příchozích a zabezpečili navrácení těch, kteří mezinárodní ochranu nepotřebují.⁵¹

V květnu proběhlo jednání evropských ministrů vnitra, kteří jednali i o schválení systému relokace imigrantu. Ministr vnitra ČR a místopředseda ČSSD Milan Chovanec zde odmítl jakoukoliv podobu kvót. Za mnohem zásadnější považuje místopředseda otázku ochrany vnějších hranic, vytvoření společné pohraniční a pobřežní stráže, zachování schengenského prostorů, nebo zavedení funkční návratové politiky.⁵²

Při hlasování o kvótách pro přerozdělování uprchlíků, které proběhlo v září 2015, rozhodli ministři vnitra všech členských států o jeho schválení. Jedno z reakcí na rozhodnutí Rady EU byla žaloba Maďarska a Slovenska u Soudního dvora EU. Česká vláda v čele s premiérem se odmítla připojit k podané žalobě, řešení vidí spíše ve vytvoření širší koalice, která proti návrhům bude vystupovat. V případě selhání všech možností pak nevylučuje ani připojení k žalobě. Naopak měla otázka připojení k žalobě silnou podporu u opoziční ODS, předseda strany Petr Fiala dokonce premiéra k tomuto kroku už poněkolikrát vyzýval.⁵³ V pozdějším prohlášení pak premiér sdělil,

⁵⁰ IHNED.cz (2016). *Sobotka odmítá stálý mechanismus pro přerozdělování běženců. Chce se spojit se zeměmi visegrádské čtyřky.* [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-65249530-sobotka-odmita-staly-mechanismus-pro-prerozdelovani-bezencu-chce-se-spojiti-se-zememi-visegradske-ctyrky>

⁵¹ PSP. 44. schůze. Čtvrtek 14. dubna 2016 [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/s044102.htm>

⁵² iDNES.cz (2016). *ČR opět odmítne uprchlické kvóty. Není čas na experimenty, říká Chovanec.* [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/milan-chovanec-kvoty-uprchlici-brusel-evropska-unie-f9x-/domaci.aspx?c=A160518_101056_domaci_fer

⁵³ IHNED.cz (2016). *Trvalé kvóty na přerozdělování migrantů Sobotka odmítá. Pokud budou schváleny, může Česko podat žalobu.* [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-65252250-premier-sobotka-pripustil-i-zalobu-v-pripade-ze-by-evropska-unie-schvalila-trvale-kvoty>

že se Evropa při hledání řešení vzniklé krize nesmí rozpadnout a proto ani on nebude žalobami dál stupňovat napětí. V otázce migrační krize pak vyzval k realističtějšímu přístupu.⁵⁴

Přes všechny uvedené snahy vlády nebyla opozice spokojená s vývojem situace, a většina počínů hlavní vládní strany ČSSD v otázce nelegální migrace, byla vnímána jako nedostačující.

3.3.2. ODS

Problematika migrace představovala pro občanskou demokracii už v předchozích letech velmi podstatnou otázku, tento fakt potvrzuje i 20. kongres strany v roce 2009, kdy se tento problém dostal i mezi nejdůležitější body strany, které je potřeba řešit.⁵⁵ Není proto žádným překvapením, že začátkem krize byla ODS jednou z prvních stran, která se k této otázce vyjadřovala.

Občanská demokratická strana se rozhodla o osamostatnění problematiky migrace, kterou oddělila od oficiálního volebního programu pro krajské a senátní volby v roce 2016. Ve svém volebním programu strana řeší už tradiční témata, doplněná o některá nově vzniklá, jako například zavedení elektronické evidence tržeb.⁵⁶ Migrační krizi ODS věnovala samostatný prostor ve formě kampaně „*Migrační krize, abychom se nemuseli bát*“, zde občanští demokraté přicházejí s konkrétními plány a východisky pro řešení krize.⁵⁷

Své snažení si strana rozdělila do pěti cílů, představujících nejdůležitější body řešení celého migračního problému. Prvním navrhovaným cílem ODS je zastavení nekontrolované migrace zdůrazňující vyloučení států, které nejsou schopny střežit vnější hranici EU. Taktéž upozorňují na nutnost zavedení hotspotů v severní Africe, což by ve výsledku znamenalo, že by rozhodnutí o zahájení azylového řízení migranta mohlo proběhnout na africké pevnině, aniž by bylo překročeno území Evropské unie. V tomto směru strana navrhuje finanční pomoc Turecku, Jordánsku a Libanonu na rozvoj kapacit a kvalitu života v uprchlických táborech a pod podmínkou skutečné

⁵⁴ BOHUSLAV SOBOTKA (2016). *Komentář předsedy vlády B. Sobotky k migrační krizi a kvótám*. [online] bohuslavsobotka.cz [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.bohuslavsobotka.cz/komentar-predsedy-vlady-b-sobotky-k-migracni-krizi-a-kvotam>

⁵⁵ ODS (2009). *Vize 2020*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://web.ods.cz/kongres/20/zavery/vize-2020>

⁵⁶ ODS (2016). *Volby 2016*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/volby-2016/program>

⁵⁷ ODS (2016). *Migrační krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/migracni-krize>

spolupráce na omezení migrace do Evropy ODS plánuje i politickou podporu státům v severní Africe. Na tento cíl navazuje i efektivní vracení nelegálních migrantů, jejichž žádost o azyl byla zamítnuta. V takových případech je podle strany zapotřebí spolupracovat se sousedními zeměmi. Jeden z dalších cílů, zvýšení bezpečnosti České republiky, předpokládá zvýšení trestů za převaděčství, odmítnutí bezvívzového styku s Tureckem a Ukrajinou, aktivní připravenost na dočasné uzavření hranice v případě potřeby, odmítnutí přerozdělovacích kvót pro uprchlíky, zlepšení koordinace práce českých tajných služeb, zlepšení mezinárodní výměny informací zpravodajských služeb a důsledné prověřování neziskových organizací pomáhajících uprchlíkům. V posledních bodech se strana zaměřuje na zlepšení azylového řízení a důslednou integraci přijatých uprchlíků. ODS předkládá návrh v podobě změny Ženevské úmluvy o uprchlících a povinnost trvalé azylové ochrany by pozměnila na poskytování dočasné, tzv. doplňkové ochrany pouze po dobu trvání ohrožení v domovské zemi. V případě integrace cizinců by zajištění prodloužení povolení k pobytu a získání sociální podpory bylo možné pouze aktivní účastí na jazykových a integračních kurzech. Pro získání českého občanství by potom bylo podmínkou prokázání znalosti české historie a reálií.⁵⁸

K otázce migrační krize se strana vyjádřila i prostřednictvím informační brožury, která se přímo týkala této oblasti. Dle slov strany nám krize ukázala dlouhodobé problémy evropského integračního procesu. Neochota a neschopnost Evropské unie řešit problémy spojené s migrací včas je svědectvím toho, že současný stav a postup sjednocování Evropy je neudržitelný. ODS tedy přichází s tzv. realistickou politikou řešení migrační krize. V první řadě je důležité potírat organizovaný zločin, pašeráctví a obchod s lidmi a důsledně chránit vnější hranici Unie. V této souvislosti připomíná už probíhající vojenskou operaci EU NAVFOR, která má za cíl snížení počtu obětí na moři pomocí rozbíjení kriminálních sítí pašujících běžence. Je veřejně známo, že na nelegální migraci vydělává například i IS, který přes pašeráky inkasuje vysoké částky za cestu přes Středozemní moře. V tomto případě vidí strana řešení ve vyhledávání a zabavování podezřelých plavidel, na rozdíl od nadiktování kvót členskými státy.

Další cestou je vyhlášení informační války, která by zamezovala riziko šíření radikálního islámu a terorismu přes webové portály a sociální sítě. Současně by

⁵⁸ ODS (2016). *Jarní tour Petra Fialy*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: www.ods.cz/jarni-tour-petra-fialy/tema-bezpecnost-a-migrace

probíhala i informační kampaň s cílem vysvětlovat migrantům zákonné povinnosti žadatele, postihy v případě nedodržení a bezpečnostní rizika na cestě do Evropy. Jedním z důvodů, proč řada uprchlíků riskují své životy při cestě do Evropy je bezpochyby rozvinutý sociální systém, poskytující mnoho výhod. Ten by měl být omezován s cílem odrazování cizinců, kteří přicházejí z ekonomických důvodů. Asi nejčastěji je zdůrazňována důležitost pomoci v konfliktních regionech a vytvoření tzv. nárazníkových zón. To představuje vybudování azylových táborů na severu Afriky a na Blízkém východě. Na tento bod navazuje návratová politika, která by se podle ODS měla reformovat. Je tedy nutné vytvořit spolupráci se zdrojovými zeměmi, která však není tak jednoduchá, protože se řada zemí v těchto regionech rozpadla a chybí zde centrální vláda.⁵⁹

⁵⁹ ODS (2016). *ODS a migrační krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/migrace/ODS-a-migracni-krize.pdf>

Závěr

Tato bakalářská práce měla za úkol komplexně zhodnotit politiku dvou tradičních politických stran vůči probíhající migrační krizi. V úvodní části práce byly definovány nejdůležitější pojmy, týkající se problematiky migrace a zároveň byly popsány některé formy migrace. Úvodní kapitola obsahovala charakteristiku vybraných jevů, které jsou často příčinou vzniku přemísťování obyvatel.

Nárůst migrantů, který dostáhl svého vrcholu v roce 2015 a byl způsoben humanitární krizí v Sýrii, se stal jedním z největších problémů, se kterým se členské státy EU v té době musely potýkat. Takto vysoký počet imigrantů byl mimo jiné vnímán i jako velké bezpečnostní riziko, z důvodu nekontrolovatelného překračování hranic Evropy. Počet osob, které se dostaly do Evropy přes Středozezemní moře, se v roce 2015 pohyboval okolo jednoho milionu.⁶⁰ Evropská unie si v souvislosti s takto vysokým počtem imigrantů uvědomovala závažnost situace, a proto se rozhodla navrhnout plán jejich přerozdělení mezi ostatní členské státy. Tento návrh se však mezi zkoumanými politickými stranami nesešel s podporou, když poslanci za ČSSD a ODS hlasovali pro nepřijetí daných kvót. ODS se jako opoziční strana stavěla k povinným kvótám již od počátku nesouhlasně, kdežto postoj ČSSD se v průběhu jednání o kvótách vyvíjel. O obou politických stranách lze tedy hovořit jako o stranách, které se negativně stavěly k přijímání imigrantů do země.

Hlavní část práce byla věnována všem proběhlým volbám mezi lety 2012 a 2016, podle kterých lze vysledovat vývoj v přístupu obou politických stran k migrační problematice. V krajských a senátních volbách v roce 2012 nebyla problematika migrace spojena s přílivem migrantů ze zemí blízkého východu, z důvodu pouze malého počtu imigrantů směřujících do zemí EU v důsledku událostí „Arabského jara“. Volební program ODS řešil migraci na krátkém odstavci, kde se však problematice věnoval velmi obecně, program ČSSD se pak migrací nezabýval vůbec. Předčasné volby do Poslanecké sněmovny, uskutečněné v roce 2013, nepřinesly v tomto směru také žádné změny.

V prezidentských volbách v roce 2013 nebyla otázka migrace věnována žádná pozornost, což bylo způsobeno malým významem celého problému v daném období. Jedním z důvodů takto malého zájmu mohl být i fakt, že v prezidentských volbách se

⁶⁰ UNHCR. *Key Data Europe* [online]. 2017 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/53290>

do popředí zájmu dostávala spíše osoba samotného kandidáta před jeho názory na zahraniční a světovou politiku. V senátních a komunálních volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 pak politické subjekty kladly největší důraz na řešení lokálních problémů v jednotlivých městech, obcích a regionech, kterých se volby týkaly. Z těchto racionálních důvodů nebyla ani zde otázka migrace zmiňovaná.

Poslední událostí, o které má práce pojednává, jsou krajské a senátní volby v roce 2016, ve kterých patřila otázka migrace k vůbec nejdůležitějším tématům, kterými se strany před volbami věnovaly. Postavení obou stran k migrační krizi se stalo jednou ze základních částí obou stranických agend. ČSSD vydalo oficiální stanovisko k řešení migrační krize ještě rok před samotnými volbami a ve svém předvolebním programu pak řešení migrace zařadilo mezi své hlavní priority. ODS pak zcela oddělila téma migrace od programu, aby pak na toto téma zaměřila celou samostatnou kampaň. Je velmi pravděpodobné, že takto silná pozornost stran o problematiku migrační krize, byla odrazena od velkého zájmu obyvatel k danému tématu.

Pozice ODS i ČSSD se v otázkách řešení migrační krize v mnoha bodech shodovala. Obě strany odmítaly relokaci imigrantů mezi členské státy EU, zdůrazňovaly potřebu řešení krize v místě konfliktu. Velmi podobný postoj zaujaly obě strany i v otázce financování uprchlických táborů mimo území Evropy a finanční podpoře zemí prvního vstupu, tedy především Řecka a Itálie. Strany se shodly, že je nutné migrační krizi řešit v místě konfliktu a proto vznik a financování uprchlických táborů za vnějšími hranicemi Evropy silně podporovaly. I přesto, že byla mezi ODS a ČSSD v mnoha důležitých bodech názorová shoda, docházelo ze strany občanských demokratů ke kritice nedostatečného důrazu na prosazování jednotlivých cílů ze strany ČSSD. Postoje obou stran se rozcházely v otázce dobrovolného přijímání uprchlíků. ČSSD považovala přijímání uprchlíků na principu dobrovolnosti za přijatelný kompromis k přerozdělovacím kvótám, kdežto ODS se stavěla silně proti jakýmkoliv ústupkům.

Migrační krize do jisté míry rozdělila společnost v České republice. V průzkumech veřejného mínění v roce 2016 zastávalo okolo 62% lidí názor, že by ČR neměla přijímat uprchlíky. Naopak pouze okolo 31% lidí bylo pro přijetí uprchlíků do doby, než budou schopni návratu do země svého původu.⁶¹ Domnívám

⁶¹ CVVM. *Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků - únor 2017* [online]. 2017 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7680/f3/pm170327.pdf

se, že tento vysoký poměr lidí, který se stavěl proti imigraci do ČR, do jisté míry ovlivnil migrační politiku obou zkoumaných stran. Lze očekávat, že i nadále bude program mnohých politických stran reflektovat náladu ve společnosti a rozdíl mezi jednotlivými agendami, zabývajícími se migrační politikou, bude pouze v intenzitě, vynakládaném stranami na dosahování svých cílů. Závěrem lze konstatovat, že současná migrační krize představuje pro Evropu velkou zkoušku, která prověřuje schopnost orgánů Evropské unie řešit natolik komplexní problém. Česká republika, jako součást EU, sine není zemí, primárně ohroženou přívalem imigrantů, avšak i představitelé ČR pocítují nutnost se tímto tématem zabývat a svou snahou přispět k vyřešení krize. Tradiční české politické strany se v průběhu doby k tématu migrační krize vymezovaly, ať už formou programů nebo prohlášeními svých představitelů. Komparací stran ODS a ČSSD bylo zjištěno, že obě strany zastávají protiimigrační názor a lze předpokládat, že jej budou zachovávat i v budoucnu.

Summary

The bachelor thesis “*Problematics of immigration in CSSD and ODS political platforms*” examined approaches of two ideologically different political parties which have had a permanent representation in the Parliament of Czech Republic to problematics of immigration during the 2012-2016 period. It has been found out that both parties started to put immigration problem on the agenda since 2015. Both ODS and CSSD take a stand against accepting immigrants from Near East and north Africa. This approach is highly influenced by anti-immigration atmosphere in Czech Republic. Coming to the conclusion it can be said; that neither ODS nor CSSD wanted to accept EU migration quotas and both parties currently hold the view that solution to the crisis lays in keeping migrants in refugee camps out of Europe borders.

Seznam zkratek

ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČR	Česká republika
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ODS	Občanská demokratická strana
IS	Islámský stát
EU	Evropská unie
OSN	Organizace spojených národů
NATO	Severoatlantická aliance

Použitá literatura a zdroje

Právní předpisy

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Knižní zdroje

BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 9788024631509.

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 8021038756.

BRÁZOVÁ, Věra-Karin. *Migrace a rozvoj: rozvojový potenciál mezinárodní migrace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2011. ISBN 9788087404102.

JANÁČKOVÁ, Stanislava, Jan SKOPEČEK, Martin SLANÝ, et al. *Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 9788075420077.

KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-95-0.

ŠTICA, Petr. *Migrace a státní suverenita: oprávnění a hranice přistěhovačské politiky z pohledu křesťanské sociální etiky*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 9788087378755.

UHEREK, Zdeněk, Zuzana KORECKÁ a Tereza POJAROVÁ. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008. ISBN 9788087112120.

Elektronické zdroje

AKTUÁLNĚ.cz (2012). Volby 2012: *Kompletní výsledky, analýzy, rozhovory*. [online] [cit. 2017-04-01]. Dostupné z:

<https://www.aktualne.cz/wiki/politika/volby/volby-2012/r~i:wiki:2892/>

AKTUÁLNĚ.cz (2013). *Předčasné volby do Poslanecké sněmovny 2013*. [online] [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/predcasne-volby-do-poslanecke-snemovny-2013/r~i:wiki:3882/>

BOHUSLAV SOBOTKA (2016). *Komentář předsedy vlády B. Sobotky k migrační krizi a kvótám*. [online] bohuslavsobotka.cz [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.bohuslavsobotka.cz/komentar-predsedy-vlady-b-sobotky-k-migracni-krizi-a-kvotam>

ČESKÁ TELEVIZE (2015). *Podle ODS a Úsvitu Sobotka na summitu v Bruselu selhal*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1540448-podle-ods-a-usvitu-sobotka-na-summitu-v-bruselu-selhal>

ČESKÁ TELEVIZE (2014). Volby 2014: Rekordní počet kandidujících uskupení i žen, poprvé volí cizinci. [online] [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1014807-volby-2014-rekordni-pocet-kandidujicich-uskupeni-i-zen-poprve-voli-cizinci>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2014). *Volby do Evropského parlamentu - 2004 - 2014*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/35252878/22003315k3.pdf/5248146f-1d2f-40c5-89dc-92dd588da55f?version=1.1>

ČSSD (2012). Jak dál v krajích v letech 2012-2016. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.cssd.cz/data/files/cssd_manifest_2012-kraje.pdf

ČSSD (2013). *Porodnost v době krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/blogy/porodnost-v-dobe-krize/>

ČSSD (2013). *Volební program ČSSD*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.cssd.cz/data/files/volebni_program.pdf

ČSSD (2015). *Europoslanci za ČSSD nehlasovali pro kvóty na rozdělení uprchlíků*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/europoslanci-za-cssd-nehlasovali-pro-kvoty-na-rozdeleni-uprchliku/>

ČSSD (2015). *Stanovisko ČSSD k řešení migrační krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/data/files/a3-migrace-1.pdf>

ČSSD (2016). Program krajské volby. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.cssd.cz/data/files/program-krajske-volby_1.pdf

EUROPEAN COMMISSION (2015). *Evropský program pro migraci*. [online] ec.europa.eu [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_cs.pdf

EUROPEAN PARLIAMENT (2015). *Joint motion for a resolution*. [online] europarl.europa.eu [cit. 2017-03-22]. Dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P8-RC-2015-0367+0+DOC+XML+V0//EN>

EUROPEAN UNION (2015). *Managing migration better in all aspects: A European Agenda on Migration*. [online] europa.eu [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4956_en.htm

EUROSKOP (2014). *Výsledky voleb do EP. Kolik kdo získal?* [online] euroskep.cz [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/46/24147/clanek/vysledky-voleb-do-ep-kolik-kdo-ziskal/>

GLOBAL POLITICS (2013). *Imigrace a politické strany v České republice (2010–2013)*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/imigrace-a-politicke-strany-v-ceske-republice-2010-2013>

HLÍDACÍ PES (2015). *Jak se liší uprchlík od imigranta a co z toho vyplývá*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://hlidacipes.org/jak-se-lisi-uprchlik-od-imigranta-a-co-z-toho-vyplyva/>

iDNES.cz (2016). *ČR opět odmítne uprchlické kvóty. Není čas na experimenty, říká Chovanec*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/milan-chovanec-kvoty-uprchlici-brusel-evropska-unie-f9x-domaci.aspx?c=A160518_101056_domaci_fer

iDNES.cz (2016). *Nebudeme parazitovat na migraci, řekl ČSSD Sobotka. Sliboval vyšší platy*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/sobotka-parazitovat-na-tematu-migrace-a-strasit-lidi-nikdy-nebudeme-113-domaci.aspx?c=A160220_102855_domaci_kop

IHNED.cz (2016). *Komise navrhuje stále povinné kvóty pro uprchlíky. Česko je proti*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-65238180-komise-navrhuje-stale-povinne-kvoty-pro-uprchliky-cesko-je-proti>

IHNED.cz (2016). *Sobotka odmítá stálý mechanismus pro přerozdělování běženců. Chce se spojit se zeměmi vísegrádské čtyřky*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-65249530-sobotka-odmita-staly-mechanismus-pro-prerozdelovani-bezencu-chce-se-spojiti-se-zememi-visegradske-ctyrky>

IHNED.cz (2016). *Trvalé kvóty na přerozdělování migrantů Sobotka odmítá. Pokud budou schváleny, může Česko podat žalobu*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-65252250-premier-sobotka-pripustil-i-zalobu-v-pripade-ze-by-evropska-unie-schvalila-trvale-kvoty>

LIDOVKY.cz (2015). *Přejímání uprchlíků v EU bude dobrovolné. Uspěli jsme, řekl Sobotka*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prejimani-uprchliku-v-eu-bude-dobrovolne-uspeli-jsme-rekl-sobotka-1cl-zpravy-svet.aspx?c=A150626_071705_in_zahranici_mct

MINISTERSTVO VNITRA ČR (2013). *Zpráva o migraci a integraci 2012*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-2012-pdf.aspx

NOVINKY.cz (2013). *Volby do zastupitelstev obcí* [online] [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/volby/volby-do-zastupitelstev-obci#volby>

ODS (2009). *Vize 2020*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://web.ods.cz/kongres/20/zavery/vize-2020>

- ODS (2011). *Usnesení 22. kongresu ODS*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/92-usneseni-22-kongresu-ods>
- ODS (2013). *Volební program*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf>
- ODS (2015). *ODS spouští iniciativu „NE KVÓTÁM“*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/10311-ods-spousti-iniciativu-ne-kvotam>
- ODS (2016). *Jarní tour Petra Fialy*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: www.ods.cz/jarni-tour-petra-fialy/tema-bezpecnost-a-migrace
- ODS (2016). *Migrační krize*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/migracni-krize>
- ODS (2016). *Volby 2016*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/volby-2016/program>
- ODS (2016). *ODS a migrační krize* [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/migrace/ODS-a-migracni-krize.pdf>
- ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM (2004). *Úmluva o právním postavení uprchlíků*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://old.opu.cz/cz/article/53>
- PSP. 25. schůze. 158. hlasování. 12. února 2015. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=60481>
- PSP. 30. schůze. Čtvrtek 1. října 2015 [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/030schuz/s030062.htm>
- PSP. 39. schůze. Čtvrtek 21. ledna 2016 [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/039schuz/s039112.htm>
- PSP. 44. schůze. Čtvrtek 14. dubna 2016 [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/s044102.htm>
- PSP. *Těsnopisecká zpráva o schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu: Schválený pořad 30. schůze Poslanecké sněmovny* [online]. 2015 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/tesnopis/tz030.pdf>
- RESPEKT (2014). Úterý 25. února 2014. [online] [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/respekt-dj/dj-utery-25-unora-2014>
- ROZHLAS.cz (2015). *Europoslanci velkou většinou podpořili zavedení kvót pro přijímání uprchlíků*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/zprava/europoslanci-velkou-vetsinou-podporili-zavedeni-kvot-pro-prijimani-uprchliku--1533927>
- ROZHLAS.cz (2015). *Naši hrdinové v Bruselu*. [online] [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/zprava/1499713>
- TYDEN (2014). *Volební plány*. [online] tyden.cz [cit. 2017-12-24]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/hloupe-plany-zautocila-cssd-na-kolegy-z-koalice_301099.html#_UyR_5c40-MQ

Zdroje statistik

CVVM. *Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků - únor 2017* [online]. 2017 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7680/f3/pm170327.pdf

EUROSTAT. *Immigration by age group, sex and citizenship* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_imm1ctz&lang=en

UNHCR. *Key Data Europe* [online]. 2017 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z:

<https://data2.unhcr.org/en/documents/download/53290>

UNHCR. *Sea arrivals monthly* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z:

http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean#_ga=2.44022437.1014969686.1494755487-1121594138.1493409820

WB. *International migrant stock (% of population)* [online]. [cit. 2017-04-27].

Dostupné z:

<http://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL.ZS?end=2015&start=2015&view=bar>

Odborné články

DRBOHLAV, Dušan; UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. Geografie. In *Sborník České geografické společnosti*. 2007.112 (2): s. 130

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vývoj žadatelů o azyl v České republice v letech 2012 a 2016 (graf)

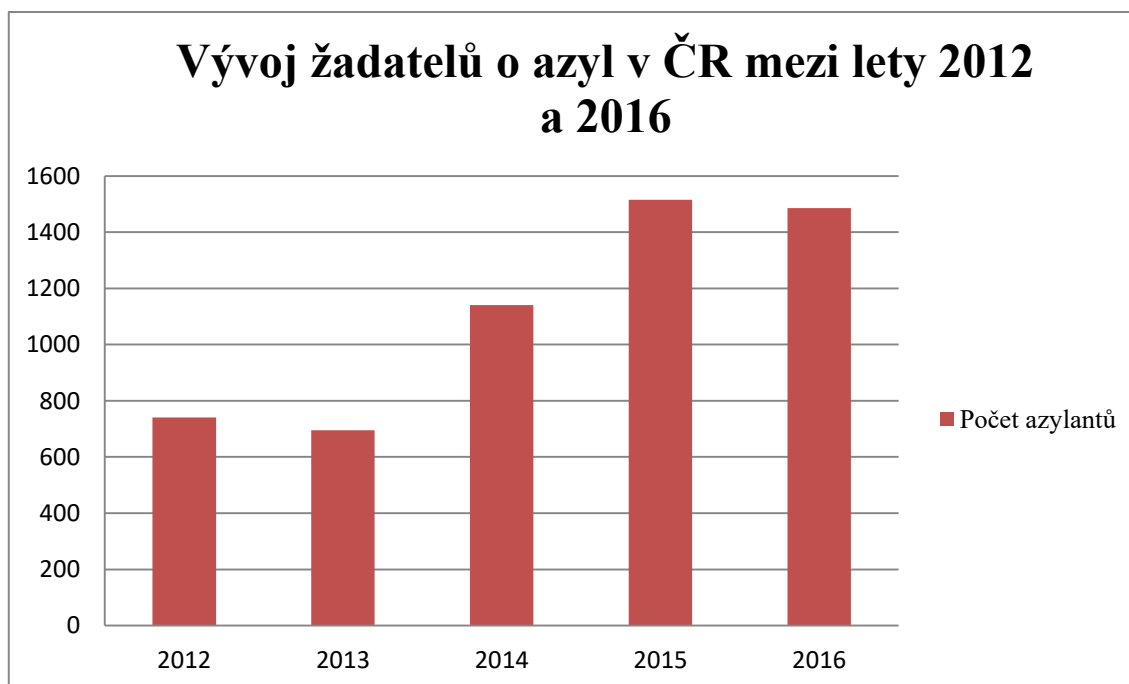
Příloha č. 2: Vývoj žadatelů o azyl v Evropské unii v letech 2012 a 2016 (graf)

Přílohy č. 3: Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem v letech 2015 a 2016 (graf)

Příloha č. 4: Počet imigrantů směřujících do Evropy přes Středozemní moře v letech 2015 a 2016 (graf)

Přílohy

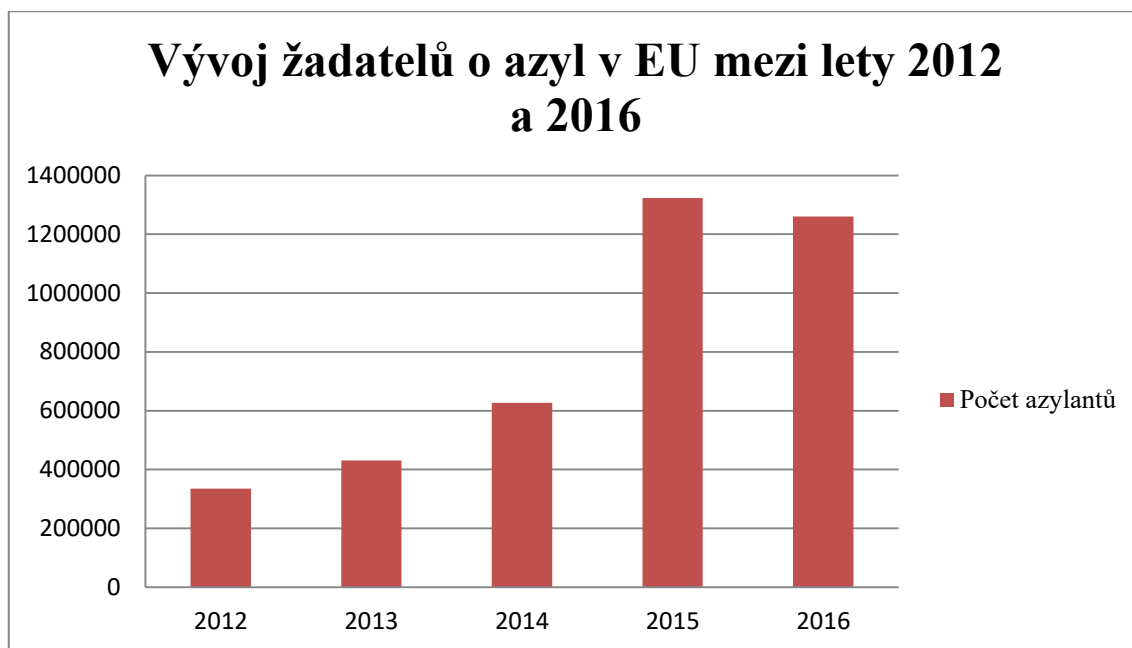
Příloha č. 1: Vývoj žadatelů o azyl v České republice v letech 2012 a 2016 (graf)

Zdroj: Vlastní zpracování údajů z Eurostatu⁶²

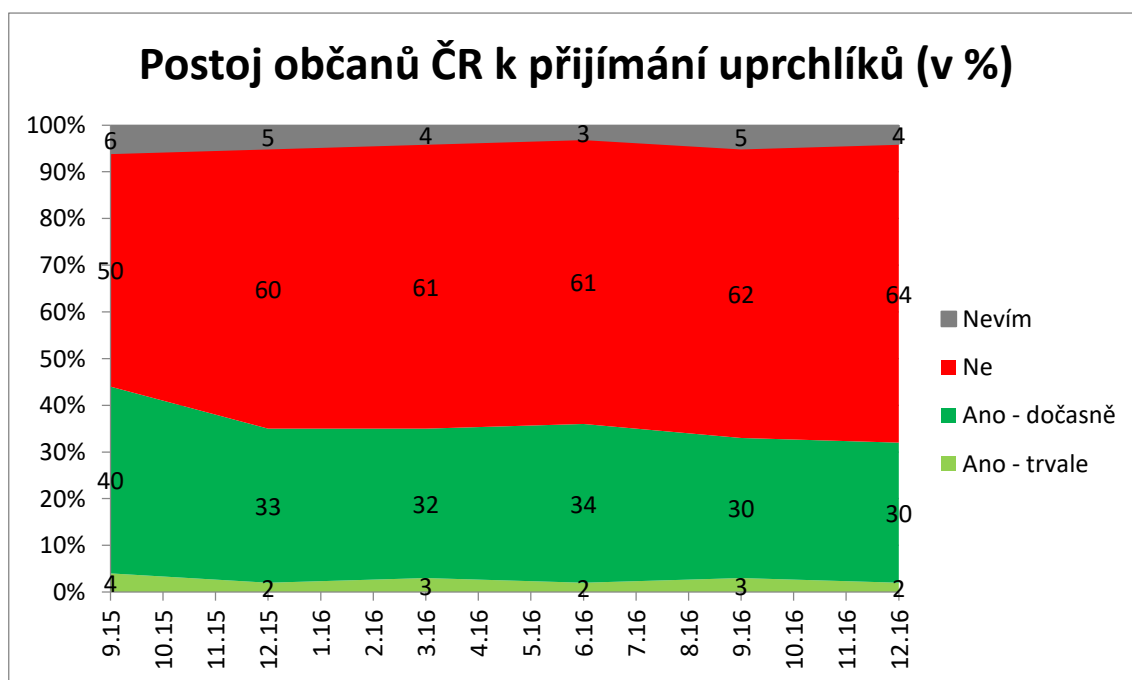
⁶² EUROSTAT. *Immigration by age group, sex and citizenship* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_imm1ctz&lang=en

Příloha č. 2: Vývoj žadatelů o azyl v Evropské unii v letech 2012 a 2016 (graf)

Zdroj: Vlastní zpracování údajů z Eurostatu⁶³

Příloha č.3: Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem v letech 2015 a 2016 (graf)

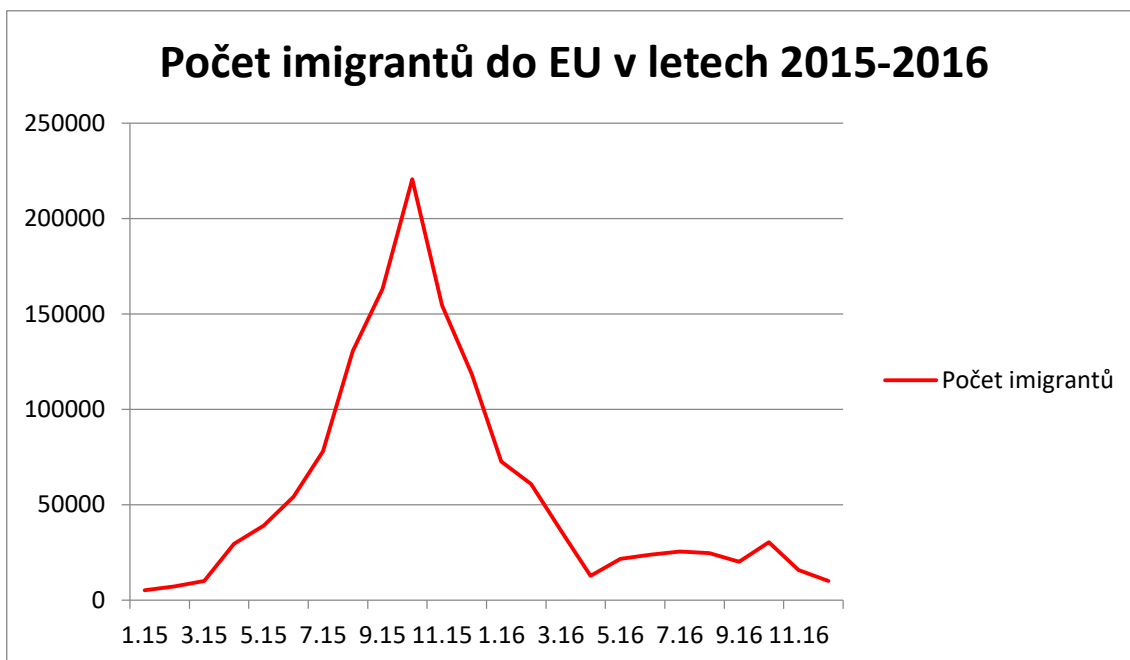

Zdroj: Vlastní zpracování údajů z Centra pro výzkum veřejného mínění⁶⁴

⁶³ EUROSTAT. *Immigration by age group, sex and citizenship* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_imm1ctz&lang=en

⁶⁴ CVVM. *Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků - únor 2017* [online]. 2017 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7680/f3/pm170327.pdf

Příloha č. 4: Počet imigrantů směřujících do Evropy přes Středozemní moře v letech 2015 a 2016 (graf)

Zdroj: Vlastní zpracování údajů z Úřadu Vysokého omisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)⁶⁵

⁶⁵ UNHCR. *Sea arrivals monthly* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean#_ga=2.44022437.1014969686.1494755487-1121594138.1493409820